

KMETOVALEC

GLASILO KMETIJSKE DRUŽBE D LJUBLJANI

VINARSKEGA DRUŠTVA

IN KONJEREJSKEGA DRUŠTVA ZA DRAVSKO BANOVINO V MARIBORU

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

$\frac{1}{16}$ strani	Din 80.—	$\frac{1}{8}$ strani	Din 350.—	$\frac{1}{4}$ strani	Din 1000.—
$\frac{1}{8}$ strani	Din 160.—	$\frac{1}{4}$ strani	Din 500.—	$\frac{1}{2}$ strani	Din 2000.—
$\frac{1}{4}$ strani	Din 250.—	$\frac{1}{2}$ strani	Din 700.—	Priloga listu stane	Din 100 za 1000 kom.

Mala naznanila do 20 besed stanejo Din 20.—, vsaka nadaljna beseda 1 Din.

štev. 19.

V Ljubljani, 15. oktobra 1931.

Leto 48.

Kmetijska družba ima za svoje ude v zalogi naslednje kmetijske potrebščine:

Njene zaloge se nahajajo: v Ljubljani, Turjaški trg 3; v Mariboru, Meljska cesta 12; v Celju pri kolodvoru; v Brežicah pri Zvezi kmetijskih podružnic; v Ivanjkevcih pri Lovro Peto-varju; v Murski Soboti pri kmetijski podružnici; v Novem mestu pri kmetijski podružnici; na Rakeku pri Matevž Stržaju; v Ptuj pri Kmetijskem društvu.

Umetna gnojila.

Cene veljajo za nadrobne in vagonске pošiljke.

Apneni dušik 16%, v vrečah po Din 195 za 100 kg, v pločevinastih posodah Din 210 franko vsaka postaja, če se naroči najmanj 1000 kg. Na drobno Din 200, oziroma Din 215 za 100 kg, franko skladišče. Za 1 ha 200 do 300 kg.

Cilski soliter, 15,5% dušika, v vrečah približno po 100 kg po Din 3.— za kg. Pri vagonskem in polvagonskem odjemu cena po dogovoru.

Kalijeva sol 42%. Na drobno po Din 164 za 100 kg, vreče po 50 kg stanejo Din 85. Za 1 ha 200—300 kg. Pri vagonskem in polvagonskem odjemu cena po dogovoru.

Kostni superfosfat 18/20%. Cena Din 124 za 100 kg Ljubljana-Maribor. Na hektar 300 kg. Pri pol ali vagonskem odjemu cena po dogovoru.

Mešano gnojilo K. A. S. mineralno, ki vsebuje 8% kalija, 2% dušika in 8% fosforove kisline po Din 130 za 100 kg.

Nitrofoskal-Ruše, mešano gnojilo, 8% kalija, 4% dušika in 8% fosforove kisline po Din 138 za 100 kg. vreče po 50 in 75 kg, franko vsaka postaja, če se naroči najmanj 1000 kg. Na drobno Din 144 za 100 kg. Za 1 ha 400 do 600 kg.

Razkrojena kostna moka. 30% fosf. kisline, $\frac{1}{2}$ % dušika po Din 95.— za 100 kg. Vreče po 100 kg. Za 1 ha 250 do 300 kg.

Koženka moka, izborna dušičnato gnojilo za vinograde po Din 220.— za 100 kg. Vreče po 100 kg. — Za 1 ha 300—500 kg.

Rudninski superfosfat 16% po Din 90.—, 100 kg. Pri pol ali vagonskem odjemu cena po dogovoru.

Surova kostna moka z 10—12% fosforove kisline in 4% dušika po Din 95.— za 100 kg. — Za 1 ha 300—400 kg.

Thomasova žlindra 18%, po Din 98, vsak odstotek po Din 6.— več za 100 kg. Pri vagonskem odjemu cene po dogovoru. Opozorjamo vse naročnike, da se ne moremo vezati na 18%no blago, ker moramo prevzeti žlindro od tovarne le od 18—20%. Tovarne zamorejo blago dobavljati le po izpadu produkcije.

Porzol, sredstvo za uničevanje snetjivosti zavitek 200 gr po Din 15, očisti 100 kg semena. 1 kg Din 48, 5 kg Din 46 za kg.

Uspulum, sredstvo za uničevanje smetljivosti v zavitkih po 250 g po 32 Din.

Krmila.

Klalno spoo v izvornih vrečah, težkih 50 kg po Din 2.75 za kg, na drobno Din 3.80 za kg.

Lanene tropine za 38/40% beljakovin in tolišče po Din 2.00 za 1 kg v vrečah po 50 kg.

Ribja moka v originalni vreči 100 kg po Din 7 za kg, na drobno Din 8.— za kg.

Ribje olje za živino v ročkah po 3 kg = 70 Din; se pošilja po pošti; v steklenicah po $\frac{1}{4}$ litra Din 18.—, v steklenicah po $\frac{1}{2}$ l Din 30; v posodo kupca po 22 Din za kg.

Promiul, pravilno sestavljena krma za perutnino, pospešuje nesnost kokoši. Na drobno po 11 Din kg.

Živinska sol v vrečah po 50 kg za Din 82 (samo v Celju).

Pekki hrana za živino z vitaminom po Din 62 za kg.

Rudninski kamen za lizanje komad Din 12, aluminijasti obroč k temu Din 15.

Živinorejski in mlekarški predmeti.

Slamorenica KS 2A za ročni pogon Din 2000.

Slamorenica Kōla H320 za motorni pogon po Din 3200.

Slamorenice Borek JS8 po Din 1680, VS10 po Din 1890,

VFS12 po Din 2200, VFSR12 za verigo po Din 2250, VFS14 z verigo po Din 2770, Alpina 12 po Din 2350, HLC za ročni pogon ali motorni pogon po Din 2600, z varnostno varovalko Din 2800,

EAS za motorni pogon Din 3400, z varovalko Din 3700, EBBS za motorni pogon Din 3800, z varovalko Din 4100, Rapid 12 po Din 4300, z varovalko Din 4700.

Drobljač (šrotar) za oves EMO po Din 2000.

Reporeznica Borek EWC po Din 980, EWL po Din 740.

EWO po Din 740.

Reporeznice, domače, male po Din 370, velike po Din 700.

Telečji napajalniki po Din 130.

Gumiljevi seski za napajalnike po Din 30.

Gobčni odpiralci Expres Din 150 za komad.

Posnemalnik Vega E za 75 lit. po Din 1250, E2 za 100 lit. po Din 1400, F za 140 lit. po Din 2000; G za 200 lit. po Din 3800.

„Baltic“ posnemalnik HF za 35 lit. Din 700, KI 10 lit. po Din 1850, za 130 lit. s podstavkom Din 2750.

Pinje št. 1 za 5 lit. po Din 620, št. 2 za 10 lit. po Din 750.

Laktodensimeter (za določanje gostote mleka) po profesorju Gerberju po 50 Din.

Sirišče dansko originalno Hansenovo v prahu (iz Kodanija), v škatljah po 25 gr po Din 12, 50 gr po Din 20, 100 gr po Din 40, 500 gr po Din 180.

Brzoparilnik Alfa s pocinkanim kotlom, 50 literski po Din 1250; 80 literski po Din 1625.

Brzoparilnik Wema z bakrenim kotlom, 90 literski po Din 1700.

Brzoparilnik domači, s pocinjenim kotlom 60 literski po Din 1030; 80 literski po Din 1150.

Garkon zoper živalske kožne bolezni 15 Din.

Živinozdravniški predmeti (češki izdelek); požiralnikove cavi za teleta po Din 70, za goved po Din 180; trokarji za teleta po Din 70, za goved po Din 70, irigatorji kompletni (po 3 litre)

po Din 80; obroči za bipe poniklani po Din 26, navadni po Din 22; toplomer za merjenje vročine po Din 25 in 30; znamke za perutino celoidne po Din —25 za komad, aluminijaste z številkami po Din —75 za komad, ušesne znamke za živino po Din 1.50 za komad.

Sikuro, hlevski odpenjač komad Din 10.

Sadjarski in vrtnarski predmeti.

Arborin, sredstvo zoper drevesne škodljivce, v steklenicah po 1½ kg po Din 20, v rockah po 3½ kg Din 50; v sodih po 100 kg po Din 10 za kg, v sodih kupca po Din 11 za kg.

Solbar, zavitki po 1 kg Din 26, po 5 kg Din 22 za kg.

Nosprasen, zavitki po 5 kg Din 24 za kg, 1 kg Din 30.

Agrotix v posodah po eno šestnajstinko litra po Din 18, po četrt litra po Din 40.

Arsol po 500 gr po Din 25.

Sulfarol 500 gr po Din 25.

Cepilna smola v škatiščih po ½ kg po Din 8; v škatiščih po ¼ kg po Din 15; ⅓ kg po Din 28.

Garkon zoper rastlinske škodljivce 15 Din.

Najboljši cepilni noži, pripravljeni za vse načine cepljenja sadnega drevja od Din 33 do Din 102.

Brusni kamni za Kundejevo blago po Din 15.—, 25.— in 46.—.

Prvovrstni vrtni noži, (obrezači) od Din 50 do Din 54.

Navadne drevesne škarje za obrezovanje sadnega drevja in tri od Din 20 do Din 42.

Drevesne škarje za obrezovanje vrhov, rezanje cepičev in goseničnih gnezd Din 135 do 150, peresa k škarjam po Din 1.

Drevesne škarje Kunde od Din 40 do 190.

Drevesne žage Din 40 do 90.

Drevesne ščetke (krtače), za čiščenje debel in vej na starem drevju od Din 18 do Din 40.

Strgule za drevje po Din 26.—.

Škropilnice ročne, Perras, ponikljane 1 lit. Din 220. Podaljšane cevi za te škropilnice po Din 20.— za komad.

Škropilnice za sadno drevje in hmelj „Unikum“ od tvrdke „Nechville“, ručno-prevozne z dvema cevma po 3 m, štirimi podaljševalnimi cevma po 75 cm, 2 bambusovimi cevma po 4 m in patentnim razpršilnikom Din 2600.

Samodelna nahrbtna škropilnica A. H. 20 tvrdke Nechwile s 4 m dolgo bambusovo cevjo skupno po Din 1200.

Samodelna nahrbtna škropilnica Vega francoski sistem z 4 m dolgo bambusovo cevjo skupno po Din 1540.

Samodelne nahrbtne škropilnice K, 8 litrov po Din 960.—, 12 litrov po Din 1040.—, 16 litrov po Din 1200.—, vse z 4 metersko bambusovo cevjo.

Škropilnice, flickeve nahrbtne po sistemu Jessernigg po Din 740 komad, s pumpo na poteg po Din 740 za komad.

Razpršilnik Flick za visoko drevje po Din 110 za komad

Sadni mlin Weiss Din 3500.

Sadni mlini „K“ Din 1350.—.

Sadni obirači od Din 15 do Din 40.—.

Grozni reblijač Weiss po Din 4000.

Reblijalne mreže, pocinkane in bakrene žice za rebljanje grozdja, pocinkane po Din 420, bakrene po Din 520.

Stiskalnice za sadje 65 litrov po Din 1200, 100 litrov po Din 1850.

Škarje za striženje meje od Din 40 do Din 120.

Arbocol lepilo za drevesne pasove 250 gr po Din 24, 500 gr po Din 40.

Praprati drevesni pasovi za lovljenje mrčesa po Din 3 za meter.

Papir za lepilne pasove po Din 1 za meter. Dobi se v ovitkih po 50 metrov.

Tobačni izvleček v sodih po približno 200 kg po 5 Din kg na drobno v pločevinastih kantah po 4 in pol kg vsebine po 40 Din, v steklenicah po 2 kg po 15 Din in po 1 kg po 8 Din z embalažo vred. Po pošti se razpošilja le pločevinaste kante.

Rafija liče, kg po 18.— Din.

Vilaste lopate za rahlanje zemlje po Din 90.

Vrtne zalivalke „Jajag“ 10 lit. Din 160, 12 lit. 180, 14 lit. 200, 16 lit. Din 215, 3 lit. Din 155.

Vinogradniški in kletarski predmeti.

Azbest Clarit za čiščenje vina po Din 80 za kg.

Eponit za čiščenje vina po Din 50 za kg.

Saloldin (antiklor natrijev tiosulfat) v sodih po ca 300 kg. a Din 5.60 za 1 kg, v manjših količinah po Din 6.— za 1 kg.

Uranlja zelenilo v zavitkih po 1 kg a Din 60, po ½ kg Din 33.—, v zavitkih po 15 dkg Din 15.—.

„Stopp“ nastavke za škropilnice (hipni zatvor iz medenine) sistem Fr. Nechwille po Din 140.

Trtne škropilnice, bakrene, original Vermorel po Din 480,

prava francoska Superieur po Din 500, in original Austria po Din 500 za komad.

Potrebnosti k škropilnicam: kolenca po Din 10, razpršilnik Deut po Din 130, navadni razpršilnik po Din 16. Prehodna pipa z brizgalno cevjo s cedilom po Din 80 za komad.

Gumijeve cevi za škropilnice po Din 15 za meter.

Gumijeve kroglice po Din 2.— do 2.50.

Gumijeve plošče po Din 10.— za 1 komad.

Žveplovi trakovi na azbestu po Din 16 za kg.

Žveplalnik za sode po Din 60 za komad.

Žveplalniki, ročni, a Din 65 za 1 komad.

Poljedelsko orodje in stroji.

Gnojnične sesalke (gnojne pumpe) 330 cm po Din 930, 360 cm po Din 950, 390 cm po Din 975, 420 cm po Din 1000, 450 cm po Din 1025, 290/420 cm po Din 1150.

Gnojnične črpalke, domači izdelek, v dolžini 3 m Din 600, 3.30 m Din 635, 3.60 m Din 670, 3.90 m Din 705, 4.20 m Din 740, 4.50 m Din 775.

Gnojnične sesalke F 400 Din 980 F 450 Din 1000.

Gnojnična sesalka „Kremžar“, dolžina 3 m Din 1250. 3.5 m po Din 1300; podaljšek 1.50 m Din 250.

Razpršilnik za gnojnične sode po Din 110.

Robkač za koruzo EMR po Din 1120, mali ročni po Din 110.

Lopate za šitiranje po Din 24.

Lopate za nakladanje po Din 24.

Grablje železne, 10 do 16 zob po Din 12.50 do 20.

Vile železne, s tremi roglij po Din 14, s štirimi po Din 15.

Vile garantirane, s štirimi roglij po Din 25, s tremi roglij po Din 23.

Francoski ključ (francozi) Rapid, mali po Din 35, veliki po Din 100 za komad.

Sackovi plugi in pluzni deli:

R14MN po Din 1600, D10MN po Din 1050, D9SS po Din 1100, D8MN po Din 1000, D7MN po Din 900.— s pluzno na vijake Din 1100, D6MNR 750, D5MNR Din 700, dvojni obračalni plug BW5 po Din 1650, dvobrazdni plug ZH9 po Din 1520, obračalni plug NW5 po Din 1130, NW7 po Din 1.150. Plug E6X po Din 700.—, E6WN po Din 730, E6Y Din 750, K62N po Din 1.100.

Osipalnik DHUN po Din 700. Osipalnik BHR a Din 400.

Glave D9SS po Din 410, D8MN po Din 400, D7MN po Din 300; D6MN po Din 270; SUN na dve brazdi 420 Din, za osipanje 300 Din; HNW7 po Din 470, osipalnik DHUN po Din 480. Glave L5 po Din 200, L6 po Din 220, H6WN po Din 260.

Glave URB4 za lesene pluge po Din 150.

Lemeži za D7 po Din 30, za D6 po Din 25, za obračalne pluge po Din 35.

Plazi za D6 in D7 po Din 15 za komad.

Črtala za D8 po Din 30, za D7 in D6 po Din 25.

Deske za D6MN po Din 90; za D7MN po Din 100.

Izrovač za krompir po Din 300.

Prevozna priprava za D7, D6 po Din 190.

Kultivator FZBVR s 7 noži po Din 1600, z 9 peresnimi aži po Din 1700.

Pluzna z peresnim podzemeljskim rahljačem sistem Bendhaak po Din 1.200.

Pluzna na vijake po Din 650.

Pluzne, enokolesne po Din 170.

Brzoklepalnik „Stubaler“ po Din 370 za komad.

Brane:

Dvodelna njivska brana 4b, široka 166, teža 62 kg a Din 700.

Tridelna njivska brana IVa, široka 2.50 m, teža 92 kg, Din 1300.

Dvodelna njivska brana I široka 2 m, teža 88 kg Din 1350.

Tridelna njivska brana Ia, široka 2.25 m, teža 107 m Din 1450.

Travniške brane z zvezdnimi členki Z. 2. široke 1.50 m, teže 47 kg Din 700.—, Z 3 široka 1.85 m, teža 57 kg po Din 780.—, Z 5, široka 1.50 m, teža 53 kg po Din 720.—.

Travniške brane z noži N 3, široke 1.80 m, teže 80 kg Din 1000, N 4, široke 1.50 m, teže 65 kg po Din 900.

Kombinirana travn. in njivska brana KW1, dvodelna, široka 1.50 m, teža 60 kg po Din 950, njivska brana KW2, široka 2.25 m, teža 88 kg, tridelna po Din 1350.

Lahke posevne IVaL po Din 520; IVbL po Din 450.

Brane na krožnike SEIOL Din 3500.

Planet št. 8 — kot okopalnik, osipalnik in kultivator, globočina izpremenljiva, teža okoli 40 kg, Din 650, ročni po Din 160.

Izluščevalec za deteljo EVSM Din 1650.
Triljerji (originalni Heidovi), razr. II/2 po Din 3450, V/2 po Din 4850, II/1a po Din 2350.
Heidov triljer sortator, razred XXV, znamka Ia Din 6450.
Žitočistilniki Č. po Din 1400 za komad; **K.** po Din 1500 za komad; **Exner 4b** 2000 Din.
Mlatilnica US4b 57 cm široka, za pogon z vitljem po Din 2730; **US6b**, 57 cm široka, za motorni pogon po Din 1940; **US1** za ročni pogon Din 2550; **B2**, 57 cm širine, s tremi strešali Din 4200; **Jura**, 57 cm širine z navadnim čistilom Din 5250.
Sejalni stroj Sack 1.50 m širok, devetvrstni **BETTA** po Din 4550; sejalni stroj **Sack** 1.50 m širok, enajstvrstni **BETTA** po Din 4800.
Sejalni stroj Sack H9 po Din 2.700, **H5b** a Din 2.000.
Pracničev sejalni stroj Budućnost, trinajstvrstni po Din 4500, petnajstvrstni po Din 4800.
Senior ročne sejalnice H po Din 920, **L4** po Din 1.150.
Vitelj (gepelj) **EGB** po 3000 Din; **EGF** transmisija za vitelj **FR** po Din 1630, **D800** po Din 540.
Bencin motorji Lorenz 2½—3 KS Din 8000, 3—4 KS Din 10.000, 3—4 KS stabilni Din 9000, 4—5 KS prevozni Din 14.000.

PORZOL

je najsigurnejše sredstvo za prašenje semen pšenice, rži, ječmena, ovsa, itd. proti trdi ali smrdljivi sreti -glavnice, snežne plesni rži in pšenice, trde sneti ječmena itd.

Kmetovalci, ki so prošlo jesen semensko pšenico prašili s **Porzalom** proti snetjivosti in plesnobi, so imeli zdravo in bogato žetev.

Kmetovalci! Če uporabljate **Porzol**, pridelate več zdravega žita, prihranite pa 15—20 % semena, delavnih moči in časa.

Zahtevajte cene in navodila na naslov:

„BILJANA“ A. D. BEOGRAD

Tel. 3-80. Pošt. fah 423.

Glavno zalogo za Dravsko banovino in prodajo po tovarniških cenah pri

KMETIJSKI DRUŽBI V LJUBLJANI

GENERALNO ZASTOPSTVO:

„ALPEKO“ TRGOVSKO IND. DRUŽBA Z O.Z.
LJUBLJANA — ZAGREB
 TELEFON 29-30. TEL. 44-85

PORTLAND - CEMENT

Znamke „SALONA“ (Tower), „TITAN“, „EXELSIOR“, „LAVOCAT“ in „PRIMA“ kakor tudi visokovredni cement znamke „COLOSSUS“ in „MARTELO“ dobavimo v juta in papirnatih vrečah vsako množino po konkurenčnih cenah iz naših skladišč:

Ljubljana:
Masarykova 23

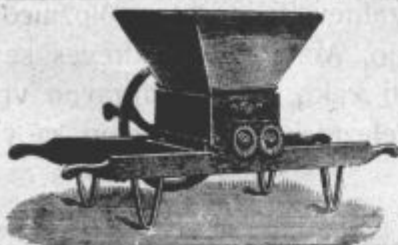
Celje:
Klavniška 1

Maribor:
Einspielerjeva 7

Za vagonke dobave zahtevajte izjemne ponudbe!

„ALPEKO“

TRGOVSKO-INDUSTRIJSKA DRUŽBA, LJUBLJANA

GOSPODARJI! •

PRED NAKUPOM VAŠIH GOSPODARSKIH STROJEV OBRNITE SE NA

K. & R. JEŽEK

TOVARNA GOSPODARSKIH STROJEV, LIVARNA ŽELEZA IN KOVIN

MARIBOR - MELJE 103

PRVOVRSTNI IZDELKI
 POPOLNO JAMSTVO - NIZKE CENE - NA OBROKE

Naročila na sadno drevje.

Iz drevesnice Kmetijske družbe v Ljubljani se bodo oddajale za jesensko saditev koncem oktobra sledeče vrste sadnega drevja:

1. **Visoke jablane:** Bobovec, Jakob Lebl, Ontario, Dolenjska voščenska, Mašančgar, Damasonski kosmač, Belfleur, Baumanova reneta, Kanadska reneta, Landsberška reneta I. vrsta po Din **12•50**
2. **Visoke žlahadne hruške:** Hardijevka, Avranška, Boskovka, Klapovka, Viljamovka, I. vrsta po Din **15•—**
3. **Visoke moštnice:** Koroške moštnice in Ozimke I. vrsta po Din **12•50**
4. **Visoke češplje:** Velika domača, velika rumena, italijanska sliva, Jeferton, velika sladkorna in Monfort sliva. I. vrsta po Din **15•—**
5. **Visoke črešnje:** zgodnje in pozne I. vrsta po Din **15•—**
6. **Pritlične jablane:** Beličnik, Šarlamovski, Pisani kardinal, Gdanski robač, Jonatan, Bismark, Landsberška reneta, Baumanova reneta, Belfleur, Ontario, Rdeči Astrahan, Bojkovo jabolko, Boskopski kosmač, Antonovka, Grafenšteinski in Rdeči jes. kalvil, I. vrsta po Din **20•—**
7. **Pritlične hruške:** Klapovka, Viljamovka, Zgod. Magdalenka, Avranška, Pastorovka, Amanliška, Dielovka, Kongresovka, Dunajska slava, M. Dr. Lucius, Mortielletova, Giffardovka, in Aremberška I. vrsta po Din **20•—**
8. **Marelice:** Klosterneuburške I. vrsta po Din **25•—**
9. **Breskve:** Amsden in Mikado I. vrsta po Din **20•—**
10. **Pritlične višnje** I. vrsta po Din **20•—**

Naročila se sprejemajo do 25. oktobra le proti predplačilu

ali proti ari, ostanek se pri pošiljatvi povzame. Ob naročitvi zahtevajte poštno položnico za nakazilo denarja. Pri vsaki naročitvi je sporočiti železniško postajo. Manj kot 10 dreves se ne pošilja po železnici. Kmetijska družba si pridržuje pravico, poslati kako drugo pripravno vrsto, če bi naročena vrsta že pošla. Stroški za ekspedicijo drevja po železnici se zaračunajo za vsak ovoj in žel. vozni list po 20 Din.

Oni, ki želijo drevesa osebno prevzeti v drevesnici na Poljanski cesti št. 59, se morajo preje zglasiti v pisarni Novi trg 3./I. nadstr. radi plačila, ker brez nakaznice se drevesa nikomur ne izročijo.

Kmetijska družba v Ljubljani.

Izhaja 15. in zadnjega v mesecu — Člani Kmetijske družbe dobivajo list brezplačno. — Cena lista za nečlane 30 Din, za inozemstvo 40 Din letno. — Posamezna številka stane 2 Din. Uredništvo in upravištvo je v Ljubljani, Novi trg šte. 3. Glavna urednika: Ing. Rado Lah in Franjo Kafol.

Štev. 19.

V Ljubljani, 15. oktobra 1931.

Leto 48.

VSEBINA: Pomen volitev za kmetijsko gospodarstvo. — Kmetje in volitve. — **POLJEDELSTVO** in **TRAVNIŠTVO:** Važnost sorte za kakovostno proizvodnjo. — Razno. — **HMELJARSTVO:** Resna beseda v resnem času. — Vprašanja in odgovori. — **SADJARSTVO** in **VRTNARSTVO:** Naprava stanovitnega sadjevca. — Ne tako! — Voluhar. — Notice. — **VINARSTVO** in **KLETARSTVO:** Racionalna obnova vinogradov. — Iz trošarinske prakse. — Drugi vinarski kongres v Beogradu. — Poročila o stanju vinogradov. — Razno. — Meteorološka opazovanja. — **ŽIVINOREJA** in **MLEKARSTVO:** Kakšna je štajerska kokoš? — Vzreja telet. — Praznik varstva živali. — Notice. — **GOZDARSTVO:** O domačih in tujih iglavcih in listnjakih. — **ZADRUŽNIŠTVO:** Težave in ovire združnega vnovčevanja kmetijskih pridelkov. — **GOSPODINJSTVO:** O stanovanju. — Razno. — **DRUŽBENE ZADEVE** in **RAZNO:** Uradne vesti. — Gospodarske vesti. — Kmetijsko-šolski vestnik. — Tržne cene.

Pomen volitev za kmetijsko gospodarstvo.

„Kmetovalec“ je sicer strokovni list, a tudi glasilo v Kmetijski družbi organiziranih kmetov, ter ima kot tak dolžnost biti članom svetovalec v vseh gospodarskih vprašanjih.

S političnimi vprašanji se ni nikdar bavil, vsled tega tudi položaja glede razpisanih volitev ne more razmotrivati s političnega stališča, marveč le z gospodarskih vidikov.

Gotovo je, da bo izid volitev za vso državo in za posamezne banovine velikega pomena. Glede celokupne države želimo pač vsi kmetje, da bi bila močna in dobro upravljana. Dobra uprava jamči za stalnost, mir in red v državi, in vse to potrebuje kmet, morda še bolj kakor drugi stanovi.

Danes, ko so na površju velika gospodarska vprašanja, posebno glede svetovne krize, tudi kmetom ne kaže stati ob strani in treba bo velikega dela in marsikaterih žrtev, da to krizo omilimo in da nas ne zadene prehudo. Prihodnji parlament se bo moral baviti v prvi vrsti s temi gospodarskimi vprašanji in ni vseeno, kdo bo pri tem sodeloval.

Gospodarske prilike v naši prostrani državi so tako različne, da je treba vsestranskega preudarka in poznanja različnih razmer pri vsakem ukrepu gospodarskega značaja, drugače se kaj lahko zgodi, da ukrep, ki je enemu delu države v prid, drugemu gospodarsko naravnost škoduje. Vsled tega je potrebno, da si kmetje izberejo sreske kandidate, ki bodo imeli voljo in zmožnost uspešno zastopati kmetijske interese Dravske banovine. Četudi ne bodo številčno preglasovali drugih, bo vendar njih beseda zalegla in doseči se bo dalo marsikaj dobrega in koristnega za gospodarske prilike in posebno za kmetske potrebe v naši banovini, ako bomo imeli prave zastopnike.

Iz tega vzroka smatramo za potrebno, da kmetje sedaj, ko je še čas, z vnemo sodelujejo pri izbiri sreskih kandidatov, oziroma, ako jih že imajo, da jim tudi na dan volitev, 8. novembra, pomagajo s svojimi glasovi, da bodo z veliko večino izvoljeni in da tako tudi kmetje pokažejo svoje zanimanje za primerno zastopstvo kmetskega stanu v bodočem parlamentu.

Kmetje in volitve.

Od ugledne strani smo prejeli sledeči članek, ki ga dobesedno priobčujemo:

Iz poročil, ki jih prejemamo skoraj iz vseh krajev Dravske banovine, je razvidno, da si mnogo kmetov še ni na jasnem, na kakšno stališče naj se postavijo na dan volitev; iz tega pa sledi, da si mnogi še niso na jasnem o zgodovinskem pomenu sedanjih volitev. Ravno zaradi velikega pomena sedanjih volitev pa smatramo za svojo dolžnost, da povemo o tej stvari kmetom brez ovinkov in olepševanja, kako stoji ta stvar.

Za vsakega pametnega kmetskega gospodarja je prva in glavna stvar njegova domačija in gospodarstvo na njej. V njeni kmetskega gospodarstva pa je nekaj stvari (momentov), po katerih se kmetsko gospodarstvo prav močno razločuje od vsakega drugega gospodarstva.

Glavna lastnost kmetskega gospodarstva je njegova **dolgotrajnost**. Trгоvec kupi blago dopoldne in ga lahko še isto dopoldne proda. Obrtnik dela ves teden, v soboto pa svoj izdelek že lahko odda. Pri kmetu tega ni. Kmet seje spomladi, žanje pa šele pozno na jesen. Med tem časom pa se lahko dogodi marsikaj, kar mu njegovo gospodarstvo in vse njegove proračune postavi popolnoma na glavo!

Trgovci in obrtniki uživajo to gospodarsko prednost, da svoje blago lahko **hitro** prodajajo. To se pravi: oni so tudi odvisni od vsakokratnega gospodarskega položaja (konjunktura), **ampak izdaleka ne v tej meri kakor kmet**. Trgovski položaj se menja lahko od danes do jutri, toda to trgovca ne zadene prehudo: kar slučajno danes izgubi, dobi lahko že jutri nazaj — kmet pa ima svojo „konjunkturo“ **le enkrat na leto, t. j. ob času žetve**. Gospodarski položaj od spomladi, ko dela kmet svoje gospodarske proračune in načrte, se pa do jeseni lahko temeljito izpremeni, in če se to zgodi na kmetovo škodo, mora kmet čakati ne en dan, tudi ne en teden in tudi ne en mesec, da si svoj gospodarski položaj popravi; **ampak čakati mora vse leto in še prihodnje leto ne ve, kaj bo!**

To, kar smo pravkar povedali, lahko rečemo tudi tako: **Kmet potrebuje za uspešen razvoj svojega gospodarstva predvsem stalnost, mir in red. Kmet mora imeti predvsem zavarovano in zjamčeno svojo osebno prostost in čutiti mora, da je njegova imovina varna**. Te varnosti pa mu ne more nuditi nobena druga ustanova, kakor dobra javna uprava, predvsem seveda dobra državna uprava ali naskratko rečeno: **dobro urejena država**. Kjer državna uprava („država“) ni dobro urejena, tam ni reda in ni miru in kar je za kmetsko gospodarstvo najvažnejše: **tam tudi ne more biti gospodarske stalnosti**.

Naša država je še **mlada država**; stara je komaj 10 let! Sestavljena je, kakor vemo, iz zelo različnih zgodovinskih delov, od katerih ima vsak svojo lastno preteklost in svoj lasten dosedanj razvoj. Lasten razvoj pa je ustvaril povsod tudi lastne politične in gospodarske organizacije. Vse te organizacije so imele svojo življensko pravico, dokler smo bili raztrgani in razkosani na sedem ali devet delov. **Zgodovinska usoda pa je hotela, da smo se združili in uedinili vsi nekdanji raztrgani deli v eno samo veliko državno celoto; to dejstvo uedinjenja pa je zahtevalo popolnoma novo ureditev državne uprave za skupno in eno državo.**

Te zgodovinske nujnosti pa zgoraj omenjene politične in gospodarske organizacije žal niso razumele.

Mi vsi smo bili živa priča, kako je vsaka nekdanja politična ali gospodarska organizacija vrtela neprenehoma še — vkljub uedinjenju! — svojo staro lajno, kakor da l. 1918. v zgodovini sploh ni! Razne stranke so se trgale in prepirale med seboj za svoje **zastarele stvari, ki z novo dobo nimajo nobene zveze več!** Prepiri so se razvneli do podivjanosti in zaradi teh prepirov niti država, niti dežela, niti občine niso mogle priti nikdar do nobene gospodarske stalnosti na ogromno škodo zlasti kmetskega gospodarstva.

Povedati hočemo samo en primer: V neki občini so se vsi ljudje zavedali, da potrebujejo elektrarno. Vsi brez razlike „strank“! Do zidanja pa le ni prišlo, ker se „stranke“ niso mogle zediniti na to, ali naj bo vratar v novem podjetju pristaš stranke A ali pristaš stranke B... Tako se je gospodarilo v „zlato dobi strank“ in strankarskih preprirov. Le pogledajte vsak v svojo občino, pa ne boste izlepa v zadregi za nove primere!

Pravtako je bilo tudi v državi! Mi vemo, da je danes zagledala luč sveta ta postava, jutri pa že nasprotna. Kaj je hotel in mogel kmet za to? **Kje je bila tu tista za kmeta tako krvavo potrebna gospodarska stalnost? Kako je hotel kmet gospodariti, ko pa ni vedel nikdar, ali bo izvoz tega ali onega predmeta prost ali združen s kakimi dajatvami ali ne?** Spomladi je veljalo to, na jesen pa zopet drugo! Ali ni ravno ta negotovost in gospodarska nestalnost v kmetih najbolj ubijala veselje do vsakega dela?

Vsej tej negotovosti in vsem takim preprirom „za vratarja“ (glej zgoraj!), pa je napravil modri naš vladar energično konec s tem, da je take „gospodarje“ in take državne upravnike odstranil in razgnal. Razgnati jih je **moral, če ni hotel doživeti popolne propasti lastne, domače države**. Tako, kakor se je „gospodarilo“ prej, ni moglo iti več dalje in **vso državo je bilo treba postaviti na nove upravne temelje**.

Nove temelje državne politike, **tudi gospodarske**, je postavljala zakonodaja po 6. januarju pa do danes. Te zakone in postave so postavljali le posamezni ljudje. **Z razpisom sedanjih volitev pa je vladar dal vsem državljanom kraljevine Jugoslavije možnost, da pri velikem delu politične in gospodarske obnove tudi sami sodelujejo po svojih izvoljenih zastopnikih.**

Na nove močne in solidne gospodarske temelje pa ne morejo postaviti države nekdanje „stranke“, ki so se razumele samo na pogubonosni medsebojni prepir brez ozira na celoto, ampak priti morajo na upravo države, t. j. v parlament, **pametni, modri, trezni in razsodni ljudje**. Odločevati mora pamet in sposobnost, ne pa najširša usta za zabavljanje in najkrepkejša pljuča za demagogijo!

V prvi vrsti **na kmete** je danes postavljeno vprašanje: Ali hočete stari strankarski prepir z vsemi škodljivimi posledicami in zlasti z gospodarsko in politično nestalnostjo in negotovostjo vred, ali pa hočete imeti močno in urejeno državo in solidno državno upravo, ki edina daje jamstvo za tisto gospodarsko stalnost, ki je za kmete največjega pomena?

Mislimo, da odgovor na to vprašanje za nobenega razsodnega kmeta ni težak, in zato pravimo: Otresite se in osvobodite nesrečnih verig nekdanje-

ga strankarstva in pojdite ponosno na volišče kot svobodni možje in ponosni državljani, ki imajo ko rajšo tudi javno povedati: **Mi hočemo r mi hočemo mir, mi hočemo gospodar-**

sko stalnost, brez katere kmetom ni obstanaka!

To naj povedo **javno** vsi kmetijski glasovi na dan volitev, dne 8. novembra t. l.

Poljedelstvo in travništvo.

Važnost sorte za kakovostno proizvodnjo.

Ing. I. Zaplotnik.

V 4. in 5. številu letošnjega „Kmetovalca“ sem v članku „V premislek in upoštevanje“ opozarjal na naš uvoz, na uvoz semen, namenjenih za setev, pa tudi za industrijsko predelavo. V tem članku sem naštel nekatere vzroke, vsled katerih smo stalno odvisni od inozemstva; tudi tam, kjer to ni prav nič potrebno. Med temi vzroki sem imenoval tudi vprašanje sort. Podčrtal sem posebno važnost sorte in čistoto iste pri semenih, ki so namenjena za setev. Danes hočem opozoriti na isti problem pri semenih, ki so namenjena industrijski uporabi.

Naše kulturne rastline ne predstavljajo v svojih naravnih sestavinah enotnega tipa, marveč so več ali manj pester mešanice raznih tipov. Vsak tak tip pa ima svoje posebne, le njemu svojske lastnosti. Niso pa ti naravni tipi nekaj stalnega, neizpremenljivega, marveč so podvrženi pod vplivom narave, okolice in človeka raznim izpremembam. Dokler v tako mešanico ne poseže človek, se izpremembe vrše največ pod vplivom vremenskih prilik, ko se posamezne odlike bore med seboj in z naravo za obstanek. Odlika, ki se more bolje in lažje prilagoditi danim prilikam, uspeva lepše in se hitreje razširja, ona pa, ki ni v stanju, prilagoditi se, v razvoju zaostaja, v razširjenosti pojema. To je naravna izbira.

Na razširjenje posameznih odlik ali tipov pa ima posebno velik vpliv tudi človek, ki vrši s svoje strani smoteno in hoteno izbiro. Deloma izbere iz naravne mešanice posamezne odlike, ki mu zaradi te ali one lastnosti posebno ugajajo, deloma pa s križanjem posameznih odlik medseboj ustvarja čisto nove odlike. Takim od človeka stvorjenim odlikam, bilo da so izbrane iz naravne mešanice, bilo da so vzgojene s križanjem, pravimo sorte.

Kakor ima v prirodi neobdelani mešanici vsak tip svoje lastnosti, ki se od lastnosti drugega tipa iste mešanice več ali manj razlikujejo, tako se tudi sorte medsebojno ločijo po eni ali več lastnostih. Take tipne in sortne lastnosti pa deloma lahko opazimo in dojamemo na prvi pogled, na zunaj, deloma pa so skrite in na zunaj nedojemljive. Tako n. pr. na prvi pogled lahko ločimo okrogli in oglati grah, belo in rumeno koruzo, ne moremo pa reči, ali je to ali ono pšenično seme odporno proti poleganju, dokler tega s poskusom ne ugotovimo. Po rečenem torej ločimo lastnosti ali svojstva splošno v zunanja ali morfološka in notranja ali fiziološka svojstva ali lastnosti. Oboja so važna. Po morfoloških svojstvih moremo posamezne tipe med seboj ločiti, dočim nam fiziološke lastnosti odredajo notranjo vrednost posamezne sorte ali tipa.

Ker ima vsaka sorta ali tip svoje svojstvene lastnosti, po katerih se loči od drugega tipa ali sorte,

je jasno, da so te lastnosti od lastnosti druge sorte različne. N. pr. fižol ene sorte se hitreje skuha od fižola druge sorte, krompir ene sorte pri kuhanju razpade v kašo, dočim ostane drugi lepo skupaj, itd.

Dokler pridelujemo posamezne pridelke le za dom in jih v resnici tudi uporabljamo le za dom, take sortne razlike morebiti niso toliko važne. Če imamo pomešan fižol, ki se hitro skuha s takim, ki se kuha nerad, moramo pač oba nekaj dalje kuhati. Drugačnja pa je stvar, kadar hočemo tak fižol prodajati. Kupec ima rajše enotno blago, ker tako blago tudi lahko proda, medtem ko mešanico komaj spravi v denar. Zato taka mešanica nikdar ne doseže dobre cene. Trgovci si včasih pomagajo na ta način, da vse mešano blago preberejo. Ali ne bi mogli pridelovalci sami spraviti tega zaslužka? Potrebno je le, da sejejo, oziroma sadijo čiste, nepomešane sorte.

Ni pa še zadosti, če vsak posameznik zase pazi na čistoto sorte. Današnji čas je pač tak, da prevladuje masa. Tudi pri delu. Izdelki, ki se izdelujejo v velikih količinah, prednjačijo v cenah, često pa tudi v kakovosti. Vsekakor pa večji obrat daje podjetniku več dobička. Pri masni fabrikaciji so pa potrebne čim enakomernejše surovine, ker se s tem doseže nemoten obrat in enakomeren izdelek. Ni pa to mogoče, če je v vagonu ječmena vsaka vreča drugačna. To pravijo, da je vzrok, da naše pivovarne rajše drago plačujejo tuj ječmen, kakor pa bi kupovale cenejše domače blago.

Takih vzrokov je še več. Gledati pa moramo, da jih čim preje in čim temeljiteje odstranimo. Ako bomo to resno hoteli, bomo tudi dosegli.

Našemu združenstvu pripada v tem pogledu zelo važna naloga. Tako razkosano in razpršeno nalogi najbrže ne bo kos, koncentrirano in enotno pa bi jo izlahka rešilo.

Okrajnim kmetijskim zadrugam menda ne bo težko organizirati nekaj prav zasnovanih poskusov. Ne mnogo, pa slabo in nepopolno, temveč malo, pa zato kolikor mogoče popolno in vestno. In ne pričakovati uspehov čez noč, kjer je potrebno večletno delo. Začeti pa se bo moralo, čim preje, tem bolje.

V vsakem okraju bo za začetek zadostovalo, izvršiti po en ali dva poskusa z glavnimi sadeži, ki imajo v dotičnem okraju posebno važnost. Gotovo bi se našlo tudi pri sreskih kmetijskih odborih za to stvar potrebno razumevanje in pomoč. Banska uprava bi gotovo s svoje strani tak pokret pravilno doumela in tudi materijelno podprla. Ne s semenom in gnojili, ker se semena prav malo potrebuje, gnojila pa za to niso neobhodno potrebna, temveč z denarno podporo. Zakaj z denarjem? Da se plača delo, ker pri poskusih je zelo važno vestno in natančno delo. In od dela je navadno odvisno, ali poskus uspe ali ne, ali se doseže za prakso kak rezultat ali ne.

Če hočemo naši proizvodnji dati dovolj trden temelj in doseči kakovostno proizvodnjo, bomo mo-

rali prej ali slej itak seči po čim dovršenejših poskusih. Prej pomeni dobiček, pozneje pa izgubo. Samo tarnanje pa nas ne bo rešilo. Pisec teh vrstic je vsakemu, ki bi se za to stvar zanimal, z nasveti radevolje na razpolago.

V takih poskusih bo treba ugotoviti, katera odlika posamezne rastlinske vrste v dotičnem okolišu najbolje uspeva. Neuspevajoče bo treba iz pridelovanja izločiti. Čim manjše število raznih odlik istega sadeža se bo pridelovalo, tem enotnejši bo pridelek, tem lažje se bo isti prodal in dosegel tudi primerno ceno. In namesto nepotrebnega uvoza tujega blaga, bo končno mogoče spraviti domače pridelke v denar.

Ime arstvo.

Resna beseda v resnem času.

M. G. Jankovič.

Najhujša in najnevarnejša bolezen hmelja — peronospora — se zadnja leta neverjetno hitro širi, prilagodi se z nenavadno brzino vsem hmeljskim sortam in preti uničiti svetovno hmeljarstvo. Skoraj je upravičeno mnenje, da je neka višja moč posegla v hmeljsko krizo in da bo peronospora v prav kratkem času napravila temeljito konec svetovni nadprodukciji hmelja. Letos smo imeli to nevarno bolezen skoraj v vseh hmeljskih okoliših, posebno kruto pa je gospodarila v Angliji, Belgiji in zlasti na Francoskem, kjer je ostalo skoraj nad polovico pridelka neobranega in je tudi obrano blago tako slabe kakovosti, da ga pivovarne najbrže ne bodo mogle uporabljati. Vsi pozivi na boj zoper to nevarno bolezen so bili dosedaj večinoma brezuspešni. Namesto, da bi podvzeli potrebne obrambne mere, so se hmeljarji prepirali med seboj, katera sorta je bolj odporna in čule so se celo trditve, da je žateški hmelj ter seveda tudi naš proti peronospori docela imun, t. j. da se ga ta bolezen sploh ne prime. Danes tega seveda ne trdi nihče več, temveč vsi hitijo z obiranjem tudi še nezrelega hmelja, samo da ga ne napade peronospora v kobulah in tako uniči ves pridelek. Še predlansko leto smo se prepirali z našimi češkimi tovariši, kateri hmelj je imun proti peronospori, naš ali njihov, sedaj pa smo že do dobrega prepričani, da ni ne eden ne drugi. Sedaj ne gre več držati križem rok, temveč je treba brezpogojno v boj zoper to bolezen, da ne bo prepozno.

Peronospora se širi najbolj zadnja leta, ko se je začelo puščati precej hmelja neobranega ter nasade slabo gnojilo in obdelovalo, da se zmanjša pridelovalne stroške, ker je hmelj šel slabo v denar. Na ta način smo pravzaprav naravnost gojili peronosporo na neobranem hmelju in sestražani ter zanemarjeni nasadi seveda tudi niso imeli tiste odpornosti kakor preje, dokler so bili še v polni moči. Vse te pogoje pa moramo zopet odpraviti, ako hočemo tudi v bodoče doseči v naših hmeljskih nasadih v vsakem oziru zadovoljive pridelke.

Predvsem je važno, da vsled nevarnosti peronospore opustimo staro navado pustiti hmeljske trte izzoreti, temveč jih porežemo, odstranimo iz nasada in sežgemo čim preje po obiranju. Posebno nujno je to v tistih nasadih, ki smo jih pustili v celoti ali pa vsaj deloma neobrane.

Zadruga pa bi morale skrbeti za čim enotnejše seme in vplivati na svoje člane, da se bodo držali smernic, ki bodo obetale in zagotovile uspeh.

Razno.

Banovinski prispevki za nabavo kmetijskih strojev. Kraljevska uprava objavlja, da so v proračunu za leto 1931./32. v svrhu nabave kmetijskih strojev predvidena denarna sredstva že skoraj izčrpana. Vsled tega se opozarjajo občine, kmetijske podružnice, strojne zadruge in slične gospodarske korporacije, naj ne vlagajo v svrhu subvencij za nabavo kmetijskih strojev nikakih prošelj več, ker se vsled pomanjkanja denarnih sredstev v tem proračunskem letu ne bodo mogle upoštevati.

Nadalje moramo biti pri nasadih vsaj vsako četrto leto apniti, in sicer potrosimo ter zaorjemo na 1000 sadežev 300—500 kg apnenega prahu. Dosti apna v zemlji stori namreč rastline mnogo bolj odporne proti peronospori.

Nasade moramo tudi vedno že jeseni preorati, da se zemlja bolje razkroji, ter redno in zadosti gnojiti. Gnojimo jeseni na široko s hlevskim gnojem, ki ga zaorjemo, ali pa gnoj spomladi zakopljemo okoli sadežev. Poleg hlevskega gnoja uporabljajmo manjše tudi umetno gnojilo. Ako rastline najdejo v zemlji dovolj hrane, so krepke in močne ter mnogo bolj odporne proti vsem boleznim in škodljivcem. Preobilno gnojenje pa seveda zlasti hmelju jako škoduje.

To so najvažnejše mere in obenem najcenejša sredstva zoper vse bolezni in škodljivce hmelja, zlasti pa zoper peronosporo. Obenem pa so to tudi neobhodno potrebna dela, s katerimi si zagotovimo bogato in prvovrstno letino. Za vse te mere pa je že tudi skrajni čas, skrajni čas, da hmeljarimo kakor treba ali pa ne bomo pridelali nič hmelja.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 1. Imam precejšnjo množino hmelja, ki ga pa še vedno nisem prodal, ker sem čakal boljše cene. Sedaj pa je kupčija bolj slaba in so cene celo nazadovale. Ali naj hmelj sedaj prodam, ali pa je kaj izgleda, da se bodo cene zopet dvignile in naj še čakam? (I. P. v B.)

Odgovor: Vsekakor niste storili prav, da ste držali ves pridelek. Vedno je boljši vrabec v žepu, kakor golob na strehi, in če imate mnogo hmelja, bi morali vsaj nekaj prodati že preje in le z ostalim delom pridelka čakati morebitne višje cene. Star hmeljski pregovor pravi, da je prvi kupec najboljši. Zaenkrat boste težko prodali, ker je povpraševanje precej ponehalo, obupati pa še ni treba, ker letošnji svetovni pridelek ne bo kril potrebe in je zato mogoče, da bo kupčija zopet oživila ter se cene popravile.

Vprašanje 2. Imam še mnogo starega hmelja, ki ga dosedaj nisem mogel prodati. Ali je kaj izgleda, da bo šel letos tudi še stari hmelj v denar? (L. S. v D.)

Odgovor: V Vašem vprašanju ne navedete, iz katerega leta hmelj pravzaprav imate. Gotovo pa je ta hmelj še iz leta 1929., ker lanski pridelek je bil večinoma ves prodan. V splošnem za prodajo starega hmelja zaenkrat ni prav nobenega izgleda, niti lanskega; še manj pa predlanskega, ki je itak zlasti če ni pobasan, že brez vsake vrednosti.

Vprašanje 3. Imam šest let star hmeljski nasad, ki je preje prav dobro uspeval, zadnjih par let pa vedno bolj hira

ter peša in daje le slabe pridelke. Ali je hmeljski nasad že prestar in zato slabo uspeva, ali pa tiči vzrok temu kje drugje? (F. P. v S.)

Odgovor: Prestar vaš nasad gotovo še ni, pač pa mu najbrže zadnja leta niste nič gnojili in je že sestradan ter mu

primanjkuje zlasti apna, ki ga v tamkajšnji zemlji sploh ni dosti, hmelj ga pa potrebuje mnogo. Zato nasad v jeseni dobro poapnajete, spomladi pa pognojite z dobro preležanim hlevskim gnojem okoli sadežev.

Sadjarstvo in vrtnarstvo.

Naprava stanovitnega sadjevca.

Fr. Kafol.

(Dalje.)

9. Sestavine moštov in njih analiza.

S prešanjem pridobljen mošt je lahko zelo različno sestavljen. Njega sestavine odvisijo ne samo od sorte in zrelosti sadja, temveč tudi od načina predelave. Glavne sestavine pa ostanejo vsekako eneniste, menja se le njih visina v odstotkih. Nas zanimajo seveda predvsem glavne sestavine, od katerih zavisi kakovost moštov, in to so: **sladkor**, **jabolčna kislina**, **čreslovina** ali **tanin**.

Najvažnejša sestavina mošta je brezdvomno **sladkor**. Čim slajši je sok, tem boljši je potem navadno sadjevec. Najbolje ravna oni sadjar, ki svojim moštom določuje sladkor z moštno tehtnico. V ta namen nam služi prav dobro Klosterneuburška tehtnica, ki kaže odstotke sladkorja v moštu. Sicer je ta tehtnica napravljena bolj za tehtanje vinskih moštov, vendar za širšo prakso to zadostuje. Boljša pa je v tem pogledu dr. Kramerjeva sladkorna tehtnica, ki je napravljena nalašč za merjenje sadnih moštov.

Določanje sladkorja s temi tehtnicami temelji na načelu, čim več sladkorja in čim gostejša je tekočina, tem manj se pogrezne tehtnica vanjo; ali pa narobe, čim manj sladkorja je v eni tekočini, tem bolj se tehtnica vanjo potopi. Vsak napreden vinščak ali sadjar bi moral imeti za preskušnje svojih moštov pripravne moštne tehtnice, sicer ne ve prav nič kaj poseduje in kakšen bo pridelek.

Pri določanju sladkorja v moštih, upoštevamo sledeča pravila: 1. Mošt mora biti popolnoma čist, če je moten, se ga mora čistiti ali filtrirati. 2. Moštna tehtnica kaže najbolj natančno, če ima tekočina 17,5° C toplote. 3. Tehtnica se polagoma vtakne v sok do 8% in šele na to spusti; a tehtanje naj se vsaj trikrat zaporedoma ponovi, izračuni sredino in jo potem dobro opere.

Druga važna sestavina moštov je **jabolčna kislina**, ki napravlja sadjevec prijetnega in rezkega okusa, pospešuje njega stanovitnost, kakortudi čiščenje. Napreden sadjar določa vsled tega svojim moštom tudi kislino. Kislino merimo pa v moštih v promile (od tisoč). Mošti, ki imajo manj od 5‰ kislina, niso stanovitni, se ne čistijo, sploh radi po-črnijo in so običajno slabega okusa. Oni pa, ki imajo nad 12‰ kislina, so tudi neprijetnega okusa in se morejo le s primernim mešanjem popraviti. Kislino v sadjevcu določujemo z dr. Kramerjevim ali pa Mollenkopfovim kislinomerom. To določevanje kislina je kaj enostavno, ker so vsakemu aparatu priložena tozadevna navodila.

Glede čreslovine bodi omenjeno, da je velike važnosti, ker z njeno pomočjo zakrknjejo beljakovine in druge sluznate snovi v moštu, ki se po kipenju

polagoma sesedajo na dno ter ga tako lepo učistijo. Obenem pa vpliva čreslovina tudi na večjo stanovitnost sadjevca.

10. Izboljševanje moštov.

Pri napravi sadjevca naj velja to pravilo, da mu ne smemo ničesar primešati. Le izjemoma, če je n. pr. prezgodaj odpadlo (nevihta, toča) ter je sadje še močno kislo, lahko dodamo temu moštu sladkor. Ker pa vsebuje tak mošt mnogo takozvane surove kisline, ki je za prebavila sploh škodljiva, ga primerno razredčimo z natančno določeno množino vode in šele potem osladimo.

Čestokrat sadje tudi v jeseni zmrzne, bodisi na drevju, bodisi v shrambi na kupih ter se je bati, da se pokvari. Tudi iz zmrznjenega sadja lahko napravimo prav dobro pijačo. Tako sadje moramo pa spraviti v hladne shrambe, kjer je le nekaj nad 0° C toplote, da se tamkaj polagoma odtali. Ne smemo pa zmrznjenega sadja prijemati z rokami, niti premetavati s toplimi predmeti ali ga pritiskati. Tudi v mrzli vodi ne smemo takega sadja prati. Zato moramo zmrznjeno sadje polagoma in previdno odtaliti, ne da bi pri tem porjavelo, ker v tem primeru za napravo sadjevca tudi ni dobro. Čim se zmrzlo sadje odtali, ga takoj predelamo in sprešamo ter mošt spravimo v posodo. Toplota mošta naj bo vsaj 15° C in dodajmo mu čistih droži, da more neovirano pričeti kipeti.

V dobrih sadnih letinah večkrat ne moremo pravočasno predelati obtočenega, sploh pobranega sadja; posledice seveda ne izostanejo. Mošti zado- bijo potem slab okus in barvo in se tudi ne čistijo. V takih primerih moramo potem mošte razkužiti ali **razsluziti**. To delo napravimo takole: Nabrano sadje operemo, zmeljemo in hitro iztisnemo ter mošt denemo v močno zažveplan sod. Na 1 hl vsebine je v sodu zažgati vsaj 1 tenko azbestno treščico žvepla. Če si vzamemo večjo posodo, v katero večkrat vli- vamo sadjevec, ga moramo pred vsakim polnjenjem iznova nekoliko zažveplati, ker žveplova sokislina kaj kmalu izpuhti. Tako močno zažveplan sadjevec pretočimo šele čez 24 do 48 ur, ko se je vse blato sesedlo. Pri pretakanju pritrdimo na pipo kak raz- pršilnik ali pa vsaj mešamo mošt z metlico, da se **dobro prezračí**. Da pa začne mošt preje kipeti, mu dodamo na vsak hl po 1 liter burno kipečega mošta od čistorejnih droži. Ko preneha burno kipenje, za- lijemo sod do vrha in čim se sadjevec nekoliko uč- isti, ga pretočimo.

11. Kipenje.

Vsak mošt prične kipeti pod vplivom majhnih živih bitij, ki jih imenujemo kipele glivice. Te kipele glivice so silno majhne rastlince (glivice-kvasnice), ki jih je povsod dovolj: v zraku, v zemlji in na sadju. Le-te razkrajajo sladkor v sadjevcu, in sicer iz 100 g sladkorja nastane 48,4 g alkohola in 46,47 g

ogljikove kisline; drugo odpade na razne postranske sestavine.

Potom pravilnega kipenja dobimo torej iz navadnega soka alkoholično pijačo ali sadjevec. Zato je kipenje sadnih moštov zelo važno. Sicer pridejo te kvasnice sameodsebe v mošte, ali včasih je njih delovanje zelo otežkočeno, zlasti če smo sadje preveč prali ali celo mošte razredčevali z vodo. V novjšem času se priporoča tudi za sadne mošte, da jih odkipimo s čistimi droži ali čistimi vinskimi kvasnicami. Neobhodno potrebno je, da sadjevec kaj hitro in popolnoma pokipi, ker le v tem primeru se potem isti hitro učisti in postane stanovit. Pogoji hitrega kipenja so:

1. Poraba dobrih čistih droži,
2. pravilna toplota, t. j. od 15—18° C,
3. odstranitev kipenja ovirajočih snovi,
4. zračenje moštov in navzočnost hranilnih snovi za kipelne glivice.

Čiste drože naročimo od kake poskusne in kontrolne postaje (v Mariboru) in to vsaj nekaj dni pred prešanjem. Naročimo eno ali več stekleničic, ki so razmeroma jako poceni. Njih priprava za splošno kipenje je jako enostavna. Vzamemo 3—10 l sveže sprešanega mošta, ki ga segrejemo na 70° C, z namenom, da uničimo v njem vse ostale glivice. Ko ga ohladimo na 20° C, ga pretočimo v večjo steklenico ali sodček in spraznimo v njega potem posodico čistih droži, ki smo jih naročili. Na to posodo namestimo še kipelno veho. Čim prične burno kipenje (po dveh do treh dneh), so čiste drože najbolj uporabljive za cepljenje moštov. Nato vzamemo na 100 l navadnega mošta po 1 liter čistih droži, včasih tudi več. Kar smo iz te posode odvzeli, dolijemo isto količino svežega mošta, ki ga pa ni potrebno preje posebej segrevati.

Važen pogoj je tudi pravilna toplina za razvoj kvasnic in njih delovanja, ki pa ne sme biti ne prenizka, ne previsoka. Najprimernejša toplina je od 15—18° C. Če pa je mošt prehladen, ga moramo brezpogojno segreti. V to svrhu vzamemo iz soda primerno količino mošta; ki ga segrejemo na 40 do 60° C (ne višje) ter ga potem primešamo ostalemu moštu. Ali pa prostor segrejemo (s pečico ali čim drugim), zamašimo pravočasno v kleti vse odprtine, zapremo okna in vrata in jih odpiramo le pri toplem vremenu.

Kipenje silno ovira n. pr. navzočnost žveplovega dima ali soksline, salicilne kisline itd. Predvsem naj ne bodo sodi preveč žveplani pred polnjenjem moštov, drugače pa snažni in brezhibni.

Glede hranilnih snovi za glivice je mišljeno one, ki so neobhodno potrebne za njih življenje. Kipelne glivice namreč ne žive samo od sladkorja, temveč od beljakovinskih (dušičnatih snovi) in rudninskih snovi, ki se morajo nahajati v zadostni množini v moštu. Zlasti, če smo mošt močno z vodo razredčili, primanjkuje potem kvasnicam potrebne hrane. V tem primeru dodamo moštom klorovega amonija ali salmiaka, in to 10—20 g na hl tekočine. Jako se tudi pospešuje kipenje moštov, odnosno delovanje kipelnih glivic, če sadjevec pred pričetkom kipenja močno zračimo; pozneje med kipenjem pa tega ni več potrebno.

ri kipenju namestimo na sode posebne priprave, ki jih imenujemo **kipelne vehe**, s katerimi zabranjujemo dostop zraka in druge nesnage do kipečnega mosta, ne da bi s tem ovirali odtok ogljikove kisline. Kipelne vehe so napravljene navadno iz stekla, ilovice, lesa ali celo iz aluminija. Navadno sestojijo iz dveh delov, namreč iz skledice s podaljškom v veho in nad to poveznjenim kozarcem. Ogljikov dvokis, ki uhaja na prosto, mora iti potem skozi tekočino v kipelni vehi. S tem povzroči pojoče šumenje, s katerim nadziramo potem kipenje.

Čim poneha kipenje, vehe odstranimo ter posodo zamašimo narahlo z navadnimi zamaški. Omeniti moramo, da sodi ne smejo biti nikdar polni pred kipenjem, temveč vsaj eno šestino prazni, sicer lahko tekočina prekipeva in gre v nič.

(Dalje prih.)

Ne tako!

Na družbo prihajajo v zadnjem času pritožbe od strani naročnikov sadja, da jim pošiljajo nekateri prekupčevalci s sadjem in tudi posestniki vkljub dobremu plačilu in obljubi skrajno slabo sadje. Na ta način odbijajo domače kupce sadja od nakupa, kar je v velikansko škodo našemu sadjarstvu. Takemu početju se mora narediti konec. Pozivamo vse napredne sadjarje, sadjarske in kmetijske podružnice ter druge korporacije, da storijo svojo dolžnost v svojih okoliših v tem pogledu. Zavedajmo se, da je večja domača potrošnja sadja nič manj važna nego prodaja sadja v tujino.

Sadjarji! Poštenost je tudi pri trgovini sadja, pa naj bo to za dom ali za katerikoli drugega, glavni pogoj, če hočemo napraviti naše sadjarstvo dobičkanosno.

Voluhar.

Na mnogih krajih se pojavljajo tudi škodljivci voluharji, ki objedajo korenine rastlin, zlasti na vrtovih in sadovnjakih, kakortudi na polju in travniku. Temeljito polivanje z gnojnico se je čisto prav dobro obneslo. Žival se vsled smradu zaduši in pogine na mestu. Ponavlja se lahko, kadar je deževno vreme.

Fr. Bostele.

Notice.

Sadni sejm in sadna razstava. Sadni sejm, ki ga priredi v dneih od 25. do 27. oktobra t. l. Sadjarsko in vrtnarsko društvo na Ljubljanskem velesejmu, bo po svoji organizaciji obenem tudi **razstava sadja**, in to po svojem aranžmaju kakor tudi po razstavljenem sadju, ki bo enotno pakovano v zabojih ameriškega tipa, ki drže povprečno po 20 kg sadja. Na to razstavo so pripuščena jabolka le tistih sort, ki so pri nas pripoznana kot namizno blago in ki so prišla tudi v trgovini do dobrega slovesa. Vsa prireditelji bo že po svoji vnanosti napravila vtis skrbno vprizorjene razstave, ki se bo vršila v paviljonu „G“ in obsega skupaj za več vagonov jabolk in drugega sadja.

Vinarstvo in kletarstvo.

Racionalna obnova vinogradov.

Ing. Ivo Zupanič.

(Dalje in konec.)

B. Trsnicarji, ki imajo za izvajanje trsnicarstva dovoljenje kmetijskega ministra:

Prva trsničarska zadruga, Sv. Lovrenc, p. Juršinci pri Ptuj; Rižner Martin, p. Zagorci; Grabnar Alojz, p. Zagorci; Štebih Lovro, p. Dragovič; Žiher Franjo, Zamušani, p. Moškanjci; Reberc Franjo, Zamušani; Riml Franjo, Zamušani; Pušenjak Mihalj, Kamenščak, p. Ljutomer; Hrga Martin, Bratonečič, p. Sv. Tomaž p. Ormožu; Senekovič Ivo, Zg. Velka, p. Marija Snežna; Rečnik Janko, Pivola, p. Hoče; Vesenjaki Štefan, Korenjak, p. Zavrč; Bezjak Izidor, Sv. Lenart, p. Velika Nedelja; Petrič Martin, Jiršovci, p. Sv. Urban p. Ptuj; Ulm Maks, p. Zavrč; Tašner Franc, Oblaki, p. Juršinci p. Ptuj; Gradišnik Ivan, p. Dobrna pri Celju; Čeh Franc, Grinci, p. Juršinci pri Ptuj; Kovačič Miha, Meljski hrib, Sv. Peter p. Maribor; Mestna občina Ljutomer, p. Ljutomer; Bratuša Josip, p. Ljutomer; Oskrbništvo Meran, p. Limbuš pri Maribor; Gošnik Josip, Konjice; Bouvier Clotar, Gor. Radgona; Novak Drago, Nunska graba, p. Ljutomer; Pihler Avgust, Stročja vas, p. Ljutomer; Brumen Franc, Gor. Krapje, p. Ljutomer; Koren Gabrijel, Št. Ilj pri Velenju; Bezjak Ivan, Zamušani, Sv. Marjeta p. Moškanjci; Lašič Franjo, Vitan, p. Sv. Boltenk pri Središču; Petek Friderik, Cvetkovci, p. Velika Nedelja; Prcac Franc, Gorišnjica, p. Sv. Marjeta pri Moškanjci; Rižnar Anton, Cvetkovci, p. Velika Nedelja; Štebih Anton, Sakušak, p. Juršinci; Zelenko Franc, p. Juršinci; Turin Anton, Modraže, p. Studenice pri Poljčanah; Matjašič Anton, Dragovič, p. Juršinci; Stampar Franc, Vitan, p. Sv. Boltenk pri Središču; Horvat Jakob, Zamušani, p. Sv. Marjeta pri Moškanjci; Muršič Franjo, Senčak, p. Juršinci; Oskrbništvo graščine Windischgrätz, Konjice; Kmetijska podružnica, Konjice; Mlakar Anton, Čadram, p. Oplotnica; Possek Franc, p. Loče pri Poljčanah; Kolar Friderik, Breg pri Konjicah; Crenar Leopold, Partinje, p. Sv. Jurij v Sl. Gor., (Maribor, 1 br.); Kupčič Anton, Ptujška gora; Pongraz Guido, Dornava pri Ptuj; Zorko Anton, Tolsti vrh-Špitalič, p. Konjice; Strmšek Franc, Breg, p. Konjice; Likavec Jernej, Sv. Peter pri Maribor; Dolinšek Vinko, Selnica ob Dravi; Hönigmann Ivan, Loče pri Poljčanah; Varga Matjaž, Dol. Lendava; Ložak Štefan, Dobrova pri Konjicah; Seršen Franc, Veržej; Belec Franc, Kristanci, p. Križevci pri Ljutomeru; Fras Jakob, Murščak, p. Slatina Radenci; Rantaša Franc, Murščak; Knez Franc, Rinkovci-Galušak, p. Sv. Jurij ob Ščavnici; Ferle Janko, Svibno, p. Radeče; Zel Jožef, Zgor. Porčič, p. Sv. Trojica v Sl. gor.; Vidovič Martin, Bresternica, p. Maribor.

Iz trošarinske prakse.

Finančni svetnik Ivan Ditz.

(Dalje.)

Kakor že omenjeno, postane vinski mošt po končanem vretju, oziroma najkasneje po 20. novembru vino. Ta činjenica nima glede državne trošarine na vino, ki se je nabavilo še kot vinski mošt, nobenega vpliva, ker se državna trošarina na tako vino ne pobira. Drugače pa je glede banovinske in občinske trošarine.

Izvezemši zbirčno, mašno in prežitkarsko vino in vino, ki se je nabavilo v zamenjavo za živila in

srezov Ptuj, Ljutomer in Murska Sobota, ki je sploh oproščeno od banovinske trošarine, se bo pobirala na ostalo vino po 20. novembru banovinska trošarina. Prav tako tudi občinska trošarina, če se ni pobirala že od vinskega mošta, oziroma če je od vinskega mošta nižja kakor od vina. V slednjem slučaju se bo pobirala samo razlika na občinski trošarini.

Pa bo menda kdo ugovarjal, češ, kar velja za državno trošarino mora veljati tudi za banovinsko in občinsko trošarino in mora ostati tedaj vino, ki se je nabavilo še kot vinski mošt, oproščeno od banovinske in občinske trošarine tudi tedaj, ko je postal vinski mošt vino.

(Dalje prih.)

Drugi vinarski kongres v Beogradu.

Glavna zveza vinogradnikov in sadjarjev kraljevine Jugoslavije nam je letos vprizorila od 19. do 21. septembra lepo uspelo vinsko in sadno razstavo v umetniškem paviljonu na Kalimegdanu, 20. septembra pa drugi vinarski kongres, ki se je vršil v veliki dvorani nove univerze v Beogradu. O vinski in sadni razstavi poročamo na drugem mestu.

Vinarski kongres je bil sklican, da se pojasni in pokaže pravi položaj vinogradništva v državi in najde pota in sredstva, ki vodijo do izboljšanja razmer glede vinskega gospodarstva.

Kongres je bil skrbno pripravljen in dobro obiskan. Predsednik vlade, kmetijski minister in minister za trgovino so bili na kongresu zastopani po svojih odposlancih. Temeljiti referati, ki smo jih slišali na kongresu, so izzvenili v resolucijo, ki jo je kongres ob koncu soglasno sprejel in ki se glasi:

Resolucija.

II. državni vinarski in kletarski kongres, vršeč se 20. septembra 1931. v Beogradu, ugotovi, da so cene vinogradnih proizvodov v tekočem letu padle v toliki meri, da iste popolnoma izključujejo vsako dobičkanost obdelovanja vinogradov.

Poleg znižane državne trošarine od 1 Din na 50 par pri litru, znaša trošarinska obremenitev vina z državno in samoupravno trošarino še vedno 2.50 do 3 Din na liter, torej kakih 200% od vrednosti vina.

II. državni vinarski in kletarski kongres ugotavlja, da so gospodarske prilike naših vinogradnikov v vseh krajih države, deloma vsled slabih cen in deloma, ker vina sploh prodati ne morejo, obupne.

Da bi se akutna kriza vinogradnikov vsaj nekaj ublažila, smatra kongres za potrebno in prosi kraljevsko vladu, da izvoli čimprej podvzeti sledeče mere:

1. Da se državna trošarina na vino obenem z banovinsko in občinsko trošarino ukine, kar bi vinogradnikom omogočilo, da svoj proizvod prodajajo na trgu, kakor kmetovalci prodajajo svoje kmetijske proizvode.

V kolikor gornji predlog iz finančnih razlogov ne bi bil sprejemljiv, predlagamo za ureditev tega vprašanja sledeča dva načina:

a) Da se državna trošarina na vino, skupno z banovinsko in občinsko trošarino, fiksira za vino v sodih in steklenicah z največ 60 parami od litra, za šampanjec pa za steklenico s 5 Din.

Trošarina se v tem primeru plača v kraju neposredne potrošnje tako, da tranzit vina iz kraja v kraj ni zavezan plačilu trošarine. Pobiranje državne in banovinske trošarine naj bi se dalo v najem občinam, a kjer to ne bi bilo mogoče, bi se naj občinam dalo za pobiranje trošarine gotov odstotek provizije, ker je to najrentabilnejši in najcenejši način pobiranja trošarine, ki državi in banovini jamči iz trošarine največji dohodek.

b) Da se vse državne, banovinske in občinske dajatve na vino, sadje, žganje in vinski destilat ukinejo in izpremenijo v eno pavšalno takso, ki bi se razdelila na točilnice in bi jo plačali tisti, ki vino troši. Ta taksa naj bi znašala na leto 2000 do 40.000 Din po številu prebivalstva v dotičnem kraju (n. pr. do 10.000 in čez 10.000 prebivalcev) in velikosti točilnice itd., plačljiva pa bi naj bila v četrtletnih obrokih. Če se upošteva, da je takih lokalov, ki se bavijo s profesionalnim točenjem alkoholnih pijač, v državi okoli 60.000, tedaj bi — 20.000 jih pustimo ob strani — finančni efekt s povprečno pavšalno takso z 20.000 Din znašal okoli 800.000.000 Din letno. Na ta način bi država, banovine in občine po določenem ključu dobivale višje dohodke nego danes, dočim bi vino vsled proste konkurence po nižji prodajni ceni in odstranitve prometnih ovir, našlo mnogo večjo potrošnjo.

Prva in druga alternativa zasleduje povečanje konsuma vina in dosego večjega finančnega efekta.

2. Ako se ne ukine trošarina na vino, naj se ista razširi tudi na vina, ki se proizvajajo na področju zaprtih mest v Dalmaciji, kamor naj bo zabranjen uvoz drozge, a dovoljen uvoz mošta, da se tropine ne bi mogle uporabiti za napravo malega vina (petijota).

3. Da se takoj izda vsem oddelkom finančne kontrole pojasnilo, da je neprevret vinski mošt trošarine prost ne glede na njega starost.

4. Da se občinam zabrani obdačenje vina s postranskimi bremenami kot tlakarino, dovoznino kakor tudi s kontrolnimi in manipulativnimi pristojbinami.

5. Da se zabrana razredčenega vinskega destilata, tropinovke, droženke, kakor tudi fabrikacija vseh vrst sadnega žganja s pomočjo špirta najstrožje izvaja in da se prepove uporaba industrijskega alkohola pri fabrikaciji alkoholnih pijač.

6. Da se naloži državna, banovinska in občinska trošarina na vse umetno s pomočjo esenc fabricirane brezalkoholne pijače in to najmaj v isti višini kakor na vino, obenem pa naj se oprosti vsake trošarine brezalkoholne pijače, napravljene iz domačih naravnih sadnih sokov in njih koncentratov.

7. Zaradi rešitve vinogradništva iz brezupnega stanja je potrebno, da se uzakoni ukinjenje carine na vse potrebščine, ki jih potrebuje vinogradnik in kletar za proizvodnjo, obdelovanje, predelavo grozdja, posebno pa za modro galico, žveplo, rafijo in insekticide.

8. Da se s povoljnimi trgovinskimi pogodbami olajša izvoz vina, posebno naj se zamenja sistem naše trgovinske politike, ki bazira na klavzuli največjih pooblastil in se naj sklenejo trgovinske pogodbe z Avstrijo, Češkoslovaško, kakor tudi z ostalimi važnejšimi uvoznimi državami po preferenčnem sistemu s kontingenti od 100.000 do 200.000 hl. V zvezi s tem je potrebno, da naši delegati po zaslišanju strokovnjakov iz vinarstva in kletarstva pri sklepanju trgovinskih pogodb z uvoznimi državami zavzamejo odločno stališče napram vsakemu nadaljnjemu povišanju carinskih postavk.

9. Da se dovoli kreditiranje carine pri uvozu prazne vinske posode iz inozemstva, ki prihaja k nam v svrhu polnitve, ako se v teku treh mesecev napoljena z vinom zopet izvozi.

10. Da se z ozirom na pasivnost vinogradništva izvede revizija čistega katastralnega dohodka vinogradniških zemljišč.

11. Da se v vsaki banovini ustanovi in izdela kataster vinarških področij z namenom, da se samo v teh področjih sme gojiti vinska trta, oziraje se pri tem na dosedanje pravice in da se v zvezi s tem izvede pregled zemljišč, označenih kot vinogradi, ker so mnogi od njih že davno postali goli pašniki, pa so kot taki prekomerno obremenjeni z zemljarino.

12. Da se v banovinah, sporazumno z vinogradniki določi vrste domače trte, ki najbolje odgovarjajo za pridelovanje kakovostnih vin in namiznega grozdja in da se potem tudi javne in privatne trsnice tega drž.

13. Da se vse direktno rodeče hibride brez odloga izkrči povsod, kjer so tla sposobna za druge kulture, v izrazito vinogradnih zemljah, kjer druge kulture ne uspevajo, pa se naj vinogradnikom da brezplačno ali po znatno znižani ceni toliko cepljenk, kolikor direktno rodečih trt so izkrčili.

14. V svrhu povečanja izvoza vina in mošta naj se izvozne premije za vino povišajo od 80 par na 1 Din, a za mošt pa na 90 par za vsak izvožen liter, kar naj za gotovo dobo stalno ostane in se naj plača takoj pri izvozu od najmanj 5 hl in se naj uvede izvozna premija tudi za vinski kis.

15. Da se pri zavezniški francoski vladi izposluje znižanje uvozne carine, uvozi čim večje količine naših vin v Francijo in njene kolonije in se naj slično francosko-grškemu sporazumu dovoli tudi rezanje (kupaža) francoskega z jugoslovanskim vinom v mejah dogovorjenega kontingenta.

16. Da se poveča izvoz vina, pojačanega s čistim vinskim destilatom domače trte na 21 volumnih odstotkov, ki ga zahtevajo severne evropske države, posebno Nemčija, ki je svojo potrebo po takem vinu dosedaj krila v drugih državah, naj se plača izvozna premija od 14 Din po hl % uporabljenega vinskega destilata.

17. Da se nakup vina za vojaštvo tudi nadalje vrši.

18. Da vinsko odelenje Privilegirane izvozne družbe dobi popolno samostojnost v svoji organizaciji.

19. Da se dovoli uporaba natrijevega bisulfitu v kletarstvu.

20. Da se prepove promet s kisom, če ne izvira od vina naše domače trte, kar bi povečalo našo domačo potrošnjo vina za najmanj 2000 vagonov letno.

21. Da se antialkoholni pokret usmeri v dopustne meje, namreč, da pobija nezmerno uživanje alkohola, da pa se s socialnim delom na eni strani ne povzročajo antisocialne posledice za poldrug milijon vinogradniškega prebivalstva v državi.

22. Da se pospešuje proizvodnja tipiziranih vin v čim večjih količinah in da se temu dosledno podpira ustanovitev vinarških zadrug v vseh vinorodnih predelih države z dajtvijo brezobrestnih posojil v višini stvarne potrebe namesto dosedanjih subvencij.

23. Da se naprosi finančno ministarstvo, da prepove napravo in rektifikacijo sadnega žganja v tvornicah za špirit.

24. Da se zapečati vse kotle za kuhanje žganja in da se trošarina za proizvodnjo žganja plača v formi pristojbine za žganjekuho, obenem pa zniža trošarinsko stopnjo od 14 para na 7 para po litrski stopnji, kar bi vključ znižanju stopnje v znatni meri povišalo finančni efekt.

25. Da se zniža pristojbina za cementiranje posode od 10 na 5 para pri litru.

26. Da se za transport prazne posode odobri 50% popust od redne železniške tarife.

27. Da se ukine člen 41. pravilnika k zakonu o vinu, razen poslednjega odstavka.

28. Da se enološke postaje pomnože.

29. Da naj bo sladkor, uporabljen za izboljšanje mošta v mejah zakona o vinu, trošarine prost.

30. Da se z ozirom na obupno stanje vinogradnikov v Dalmaciji zaradi potežkoč v prehrani in dragega prevoza

krušne hrane, za izvoz vina v notranjost države odobri znižana železniška tarifa.

31. Da se kot povprečna osnova za plačilo skupnega davka na poslovni promet pri vinu vzame za bazo cena vina od 2 Din ali 6 para na liter.

32. Da se za potrebe vojske nabavlja izključno vinski kis.

33. V svrhu sporazuma vseh zainteresiranih faktorjev glede navedenih vprašanj smatramo potrebnim, da kmetijsko ministrstvo, sporazumno s finančnim ministrstvom, čimprej skliče konferenco zastopnikov vinarskih organizacij in strokovnjakov.

Z vidika vinogradnikov Dravske banovine bi bilo ugovarjati 24. točki resolucije glede zapečatbe kotlov, toda zadeva je zamišljena tako, da vinogradnikom takse prosta žganjekuha za domačo potrebo ostane in 30. točki glede znižanja železniške tarife za dalmatinska vina v notranjosti države, kar pa z ozirom na padec vinskih cen pri nas tudi za naše vinsko gospodarstvo ni več tako nevarno, kakor bi to bilo pri boljših vinskih cenah v prejšnjih letih. **k.**

Poročila o stanju vinogradov.

Maribor, 7. oktobra 1931. Banovinska trsnica in drevesnica v Pekrah, pošta Limbuš, objavlja v časopisih naslednje podatke o poskusnem določevanju sladkorja in kisline posameznih vrst grozdja v pekarskem vinarskem okolišu. Dne 1. oktobra so bili določeni nastopni odstoki sladkorja (v oklepajih odtisočinki kisline): traminec 21% sladkorja (10.5⁰/₀₀), renski rizling 19% sladkorja (12⁰/₀₀), rulanec 19% (9.3⁰/₀₀), silvanec 21% (10.5⁰/₀₀), beli burgundec 21.5% (10.3⁰/₀₀), modri burgundec 21.5% (11.5⁰/₀₀), sauvignon 21.5% (12.5⁰/₀₀), laški rizling 19% (10⁰/₀₀), neuburgovec 21.5% (9.4⁰/₀₀), žlahtnina 17.5% (7.2⁰/₀₀), šipon 17.5% (13.5⁰/₀₀), oranževka 21% (8.5⁰/₀₀), kavščina 16% (11.5⁰/₀₀), zgodnji rdeči veltinec 19% (11.7⁰/₀₀), Bouvierova ramina 21% (8⁰/₀₀). Povprečna kakovostna pridobitev glede sladkorja znaša v drugi polovici septembra 3.5%, kislina pa se je zmanjšala za 0.5⁰/₀₀. Navedene številke dajejo spričo krasnega vremena, ki naj traja vsaj še 14 dni, in vključ sedanjih precejšnji kislini upanje, da bo pridelek pri dovolj pozni trgatvi kakovostno zadovoljiv.

Če pomislimo, da datira določitev sladkorja in kisline iz časa kakih 14 dni pred splošno trgatvijo, tedaj smemo z vso upravičenostjo upati, da bo letošnji vinski pridelek poznih trgatev odlične kakovosti. Šipon je pozno zoreča vrsta, zato izkazuje v primeri z drugimi vrstami malo sladkorja in največ kisline, kar pa nas ne sme plašiti, ker se bo do trgatve še popravil, kjer preveč ne gnije. Nekaj podobnega smo doživeli tudi lani pri šiponu, ki nam je dal prav zadovoljivo kakovost. Za letošnji mošt ponujane cene niso v nikakem pravem razmerju s kakovostjo, ki se ob sedaj trajajočem lepem solnčnem vremenu od dne do dne dviga. **—k.**

Jeruzalem, 6. 10. 1931. Ves ta mesec imamo zadovoljivo vreme, da si lepšega želeči ne moremo. Trta dozoreva, slabše obdelani vinogradi so že porumeneli. Gniloba grozdja se je pojavila v mlajših in močno gnojnih vinogradih pri vrstah, ki so gnile bolj podvržene. V splošnem pa ni hudo. Nekateri posestniki so gnilo in odpadlo grozdje že podbrali, drugi ga pa bodo. Na splošno trgatev spričo lepega vremena še nihče ne misli. Podbirina kaže 18 do 22% sladkorja, kar ni slabo znamenje za letošnjo kakovost. Za mošt ponujajo 10 par za grad. V Krženjščaku je pogodil kupec mošt po 1.90 Din l trgatve, ki bo okoli 15. oktobra. To so prodaje v sili, ki nam dovolj jasno predočijo, v kako težkem položaju živi vinogradnik, ki svoji vinski pridelek dobre kakovosti skoraj daruje, da pride do pare, čeprav ne dobi pridelovalnih stroškov vrnjenih. **—k.**

Mariborska Kalvarija koncem septembra in začetkom oktobra 1931. Poletje je sicer vsled izredno ugodnega vremena obetalo fini pridelek, ali vsled deževnega in hladnega vremena v septembru se je to precej izpremenilo. Začele so nekatere sorte gniti, tako da je treba iste v začetku oktobra podbirati, odnosno rane potrgati. — To neugodno vreme je bilo tudi vzrok, da so nekateri posestniki v okolici pričeli že s splošno trgatvijo. Ker je pa nastalo v oktobru izredno ugodno vreme, moramo biti pač skrajno previdni in potrpežljivi ter pričeti s trgatvijo poznih vrst, kakor renskega rizlinga, moslavca (šipona), traminca in laškega rizlinga, ako bo vreme stalno, vsaj v drugi polovici t. m. V tem vremenu pač vsak dan mnogo pridobimo. In tisti, ki bodo čakali do skrajne meje možnosti, bodo tudi letos dosegli dobro kapljico. Velike važnosti je to ravno danes v teh hudih časih, ko je itak povpraševanje po vinih malenkostno. In vinogradnik bo svoj pridelek mogel spraviti v promet le tedaj, če bo res prvovrsten. — Tudi letos bo treba mošte od gnilega grozdja razsluziti, to se pravi, takoj izpod preše močno zažveplati, čez 24—48 ur pa pretočiti v nezažveplane sode ter jim dodati zdravega, kipečega mošta ali pa cepljenega s kvasnimi glivicami. Dobimo jih pri banovinski poskusni in kontrolni postaji v Mariboru. Na ta način spravimo vso nesnago iz mošta in seveda tudi vse kvarne glivice. S tem postopanjem dosežemo prav dobro vino. V informacijo je priložena tabela o rezultatih določevanja sladkorja in kisline v grozdju na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru 1930.—1931. — V svrhu primerjave je tudi rezultat od leta 1930. naveden. Ta določevanja se vrše redno vsako leto, in sicer vsak tretji dan, začevši s 24. IX. Pod datumom pomeni prva številka % sladkorja, druga pa ‰ kisline.

Vrsta grozdja	Leto	24./IX.		27./IX.		30./IX.		3/X.		6/X.	
Beli burgundec	1930.	18	8	18'3	8'2	18'3	8'2	18'4	8'2	18'5	8'1
	1931.	16'2	12'4	18'6	12	18'8	11'5	20	10'4	21'2	10'2
Zeleni silvanec	1930.	17'5	10'8	18	10'3	18	10'2	18	10'3	18	9'6
	1931.	15'9	13'2	16'4	13'2	17'3	12	18	11'8	18'8	10'6
Rdeči traminec	1930.	17'5	11'8	17'6	11'6	17'8	11'6	18'4	10'4	18'4	10'3
	1931.	16'4	10'3	16'5	10'3	17'8	10'2	18'6	10'2	20	10
Moslavec (ši- pon) sr. lega	1930.	17'5	12	17'7	11'8	17'7	11'5	17'8	11'2	17'7	11'2
	1931.	17'1	13'3	16'5	13'1	16'5	13'1	17'5	12'8	18	12'6
Moslavec (ši- pon) viš. lega	1930.	18	13	18'3	13	18'3	12'8	18'3	12'5	18'5	12'5
	1931.	16'7	12'8	17	12'8	17	12'7	17	12'7	18	12'5
Laški rizling . .	1930.	17	10	17'6	9'6	17'6	9'2	17'8	9'2	17'8	8'8
	1931.	16'7	10'6	18	10'6	18	10'5	18'4	10'4	19'4	10
Renski rizling niž. lega . .	1930.	18'2	11'5	18'8	11'3	18'6	11	18'8	11	18'3	10'3
	1931.	17'8	13'5	18'4	13'5	18'6	13'3	18'6	12'7	19	12'5
Renski rizling viš. lega . .	1930.	18'7	11'5	18'9	11'3	18'7	10'8	18'7	10'8	18'8	10'2
	1931.	17'2	13	17'2	13	18'6	12'7	18'7	11'8	19'3	11'8

Stanje šolske trsnice je letos izborna, tako da bo odstotek prvovrstnih cepljenk visok. Tudi matičnjaki so v precej dobrem stanju.

Ivo Bregant.

Razno.

Vinska in sadna razstava v Beogradu. V soboto, dne 19. sept. t. l. je bila na Kalemegdanu v umetniškem paviljonu v Beogradu v navzočnosti odposlanca Nj. Vel. kralja, generala g. Pekića, zastopnika kmetijskega ministrstva, načelnika g. dr. Gjurića ter mnogih vinogradnikov in sadjarjev iz vseh krajev naše države, otvoritev prve državne vinske in sadne

razstave, združene s sejmom, ki jo je priredila Glavna zveza vinogradnikov in sadjarjev kraljevine Jugoslavije pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja. Imeli smo l. 1928. istotako v Beogradu državno vinsko razstavo, združeno s sejmom, v velikem stilu, vsled česar bi se letošnja lahko imenovala druga. Stvari ne koristi, če se v isti smeri sile cepijo. — Na letošnji vinski sadni razstavi je bilo razstavljalcev vina iz Dunavske banovine 61 s 143 vzorci, iz Savske banovine 15 razstavljalcev z 39 vzorci, iz Primorske banovine 30 razstavljalcev s 57 vzorci, iz Moravske banovine 11 razstavljalcev s 36 vzorci, iz Zetske banovine 1 razstavljalca z 2 vzorcema in iz Dravske banovine 2 razstavljalca z 2 vzorcema. — Žganje in konjak je razstavilo 8 podjetij, vsega 13 vzorcev. — Grozdje je poslalo na razstavo 15 posestnikov in zadrug, vsega 99 vzorcev. — Jabolk in sliv je dalo na razstavo 21 posestnikov, vsega 44 vzorcev. Tudi breskve, orehi, itd. so bili zastopani. Razen tega je bilo na razstavi 17 samostojnih paviljonov z vinom, sadjem in brezalkoholnimi pijačami. — Vinogradniške, kletarske in sadjarske potreščine so razstavile 3 tvrdke. — Vino, grozdje in sadje, vse je bilo zastopano v prvovrstni kakovosti. Kakor povsod, je bilo najti tudi tu nekoliko izjem. — Razstava je bila dekorativno odlično aranžirana, v strokovnem pogledu pa zelo pomanjkljiva, zlasti kar se imen in razpredelbe tiče. Upajmo, da bo prihodnja istotako tudi v strokovno-tehničnem oziru na višku. — Razstava s sejmom je trajala tri dni, obisk je bil velikanski, in tak bo, upajmo, tudi nje uspeh. — Dravska banovina se je na tej razstavi odlikovala z minimalno udeležbo, česar nikakor ne moremo odobravati. Našo čast je rešila znana tvrdka Klotar Bouvier, Gornja Radgona, ki je s svojimi proizvodi v ličnem lastnem paviljonu vzbujala splošno pozornost. — Kakovost naših vin in našega sadja prenese vsako konkurenco, zato ni prav nobenega vzroka, da ostajamo doma in ne pokažemo svetu, kaj imamo. Inozemski veliki odjemalci ne posejajo lokalnih zadevnih prireditev, zato so prireditve v trgovskih središčih tudi za nas, ki toliko jadikujemo o krizi, važne. Vinogradniki in sadjarji, v bodoče torej na vsako slično prireditev tudi v Beograd! — k.

Prijava vinskega pridelka. Ljubljana, 3. okt. AA. Kr. banska uprava Dravske banovine opozarja, da morajo vinogradniki po § 14. zakona o vinu in po čl. 34. pravilnika k temu zakonu, v zmislu lani izdanih navodil tudi letos takoj po končani trgatvi ustno ali pismeno prijaviti količino pridelka svojih goric, grozdja, odnosno vinskega mošta, in sicer ločeno, koliko od žlahtnih, koliko od samorodnih trt. Pregledno zbrane podatke predložijo občinske uprave do 25. novembra okr. načelstvu, le-ta pa s svojimi poročili do 25. decembra kletarskemu nadzorniku pri kmetijskem oddelku kr. banske uprave Dravske banovine v Ljubljani. Točne prijave vinskih pridelkov so važen pripomoček za uspešno izvrševanje zakona o vinu in v največjem interesu celokupnega vinskega gospodarstva, zlasti kmetijskih vinogradnikov samih. Z davščinami, kakor nekateri vinogradniki domnevajo, pa nimajo prav nič skupnega.

Novi vinski mošt. Potom oglasov v dnevnikih ponuja ljubljanski gostilničar mošt portugalke po 12 Din za l. Zanimivo bi bilo ugotoviti in primerjati režijske stroške in dobiček, ki sta jih imela oziroma ga dosegla pri tem moštu vinogradnik in gostilničar. Če hočemo domači konsum vina dvigniti, tedaj moramo pred vsem spraviti v sklad nakupno in prodajno ceno, kar v tem primeru, milo rečeno, pogrešamo.

Meteorološka opazovanja.

Važnejši podatki meteorološke postaje ban. vin. in sadj. šole v Mariboru.

September 1931.

I. **Temperatura** v °C: povprečno 12.4, najvišja 28.6 (3.), najnižja 1.0 (28.); število vročih dni (maksimum 25.0 ali več) 2.

II. **Solnčnost:** 138.2 ure, povprečno na dan 4.6 ure, največ dne 10. 11.0 ure.

III. **Oblačnost** (od 0—10): povprečno 6.5, število vedrih dni (povprečno pod 2.0) 2, oblačnih dni (povprečno nad 8.0) 12.

IV. **Padavine** kot voda v mm: 139.6 največ 60.6 (12.); število dni z dežjem 15, z gromom 3, s točo 1 (5.), s slano 1, z meglo 1.

Šifrar.

Živinoreja in mlekarstvo.

Kakšna je štajerska kokoš?

Ing. Jos. Zidanšek.

Za kmetske razmere potrebujemo kokoš, ki je dobra jajčarica, mora pa biti tudi dovolj težka. Znano je, da so vse izvrstne jajčarke zelo lahke, n. pr. bele leghornke, in da so vse zelo težke pasme, n. pr. orpingtonke, plimetke, slabe jajčarice. Niti eno, niti drugo ne odgovarja potrebi kmetskega gospodarstva, ampak potrebna je kokoš, ki ima obe lastnosti v zaželeni meri združeni, in to je štajerska kokoš.

Razentega ima štajerka dragoceno lastnost, da ima svetlordeče noge in tudi tako kožo. To je lastnost, ki jo vsi boljši odjemalci perutnine želijo, ki je pa pri drugih, pri nas poznanih pasmah, ne najdemo. Leghornke in plimetke imajo namreč rumene noge in istotako kožo. Zgodilo se je že, da so boljše restavracije v Švici in Nemčiji odklonile pošiljke z rumenimi nogami.

Kakšna je pa ta kokoš, ki se jo zadnji čas tako priporoča? Istina je, da se je dosedaj pod imenom štajerka, videlo kokoši različnih barvnih nians, različne velikosti in različnih užitnih lastnosti. Treba je sprejeti za tisto, da se določeno vrsta zenaženost.

Kakor povsod, je bilo treba tudi pri štajerki standarda.

S predmetom se je bavila perutninarska anketa v Celju dne 20. nov. 1930., ki je določila za štajerko sledeči opis.

Opis štajerske kokoši.

1. Kljun: precej kratek, močan, belkast, malo roženast dovoljen;

2. oko: rdečkasto, živahno;

3. čopek je sestavljen iz podaljšanih peres za grebenom, toda naj ne bo prevelik;

4. priuhka: srednje velika, okrogla do ovalna, gladka, **bela**, pri živalih do 2 let so dopuščeni tudi priuhki, ki imajo v belem nekoliko rdečega;

5. greben: čim manjši, **enoguben** pokončen, proti koncu vzvišen, ne globoko zarezan, pri kokoši pokončen ali nekoliko povešen;

6. podbradek: srednje dolg, tanek in živordec;

7. vrat: srednjedolg, dobro porastel s perjem;

8. prsa: široka, čim bolj globoka, dolga polnomesnata prsnica;

9. hrbet: dolg, vodoraven ali malo nagnjen, širok;

10. rep: dolg, polnopernat s širokimi srpastimi peresi (krivci) pri petelinu;

11. trebuh: širok, dobro razvit;
12. okončina: noge srednjevisoke s štirimi prsti ali krempljci, **gole**, finih kosti, **svetlordečkaste** barve; peruti velike, tesno ležijo ob telesu;
13. barva: a) petelin ima temna prsa, perje na vratu je zlate barve ali rdeče; b) kokoš je v splošnem **rjave barve**, perje na vratu nekoliko temnejše barve, bela peresa v perutnicah niso dovoljena;
14. jajca: svetlorumenkasta;
15. teža: 9 mesečne živali: petelin vsaj 2.25 kg; kokoš vsaj 1.90 kg.

K prednjemu opisu (standardu) naj pripomnim sledeče:

Torej: „**rjava je ta prava**“. Perje pri kokoši je enobarvno rjavo, in sicer je najbolj priljubljena rjastorjava barva. To je oni tip kokoši, ki ga Martiny in Arbeiter opisujeta pod imenom „rdeča celjska kokoš“.

Znani poznavalec in ljubitelj kokoši, vet. inšpektor g. Fr. Pirnat, piše v „Naših goricah“ (april 1928.), da jo je anketa v Grazu dne 1. dec. 1902. označila takole: „Je srednje velika kura, katere rejo gre zaradi mesa in jajec posebno priporočati“. Ta kura ima po Arbeiterju sledeče lastnosti: jajca so težja kakor pri staroštajerski jerebičarki in so svetlorumena. Letna nesnost povprečno 160 jajc. Piščanci v mladosti so enobarvni, in sicer temnorumeni brez prog. Odlikuje se pasma po svoji skromnosti, odporosti in lahki vzreji.

Pripominjam, da je to sedaj veljavni standard.

Bile so črtane jerebičarke, ker so to staroštajerke, ki so za naše prilike premajhne. Letošnja perutninska razstava na Velesejmu je imela že izbrano blago po tem standardu in so predpisom najbolj odgovarjale kokoši g. Jos. Glančnika s Pragerskega, jarčke kmetijske šole na Grmu in kokoši g. Alojzija Slaviča iz Banovc. To razstavo si je ogledal referent za perutnino v kmet. ministrstvu, ing. Grujič, ki je pohvalil razstavljeni material in posebno poudaril, da mu novi standard dopada in da se ž njim strinja.

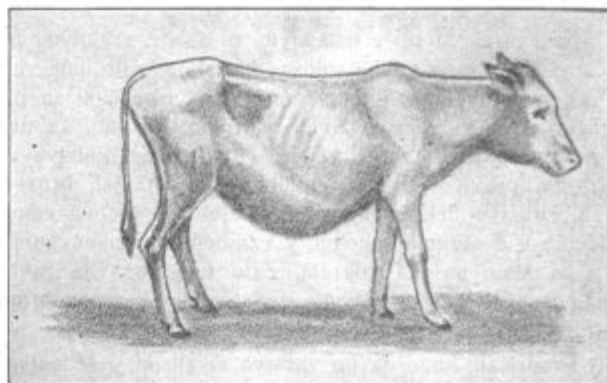
Vsled tega svetujem, da se to jesen in zimo vrši skartiranje vseh kokoši, ki so 1. znano slabe jajčarice in 2. ne odgovarjajo prednjemu opisu.

Za nasad pomladi pa vzemimo jajca samo od kokoši, ki dobro nesejo in ki najbolj odgovarjajo prednjemu standardu.

Vzreja telet.

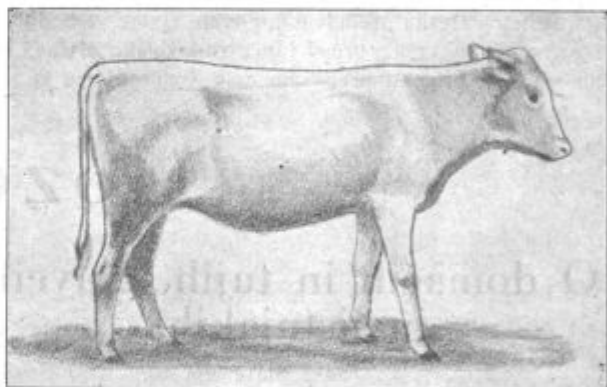
R. L.

Neštetokrat se je že poudarjalo, da je treba teletom po odstavitvi nuditi dovolj tečne in lahko prebavljive krme, da ne nastopi zastoj v rasti. Če odstavimo tele na ta način, da mu naenkrat odvzamemo mleko in mu nudimo samo seno ali travo, tedaj njegov želodec še ni dovolj razvit, da bi mogel prebaviti tako surovo krmo. Tele ostane lačno, če si tudi napolni vamp, ker mu zaužita krma ne more nuditi dovolj redilnih snovi. Tako dobi mlada žival viseči vamp, v prvi rasti je zatrta, ostane mršava, se slabo razvija in tudi pozneje ne more nuditi tistega užitka, ki ga od nje pričakujemo. Tako slabo odstavljeno tele vidimo na sliki 49.

Sl. 49. Nepravilno odstavljeno tele.

Nasprotno se pa teleta, ki jim dolgo časa nudimo mleko in po odstavitvi tečnih krmil, kakor so zdrobljen oves ali ječmen, fižol ali grah, lanene tropine ali podobna tečna beljakovinska krmila in do brega sena ali otave, prav pravilno razvijajo. Take živali so zarodne, polnih oblik, dobro rejene in obetajo postati užitkanosne, v kolikor so podedovale dobre lastnosti po starših. Tako tele izgleda vse drugače in nam predločuje slika 50. pravilno odstavljeno tele.

Sl. 50. Pravilno odstavljeno tele.

Praznik varstva živali.

Odbor Slovenskega društva za varstvo živali je imel dne 4. oktobra t. l. pod vodstvom društvenega predsednika g. žzdr. Franca Rebernaka v prostorih hotela Miklič v Ljubljani svoje redno zborovanje.

Četrty oktober ima za vsa mednarodna društva za varstvo živali svoj poseben, svečan pomen. V dneh od 7. do 9. maja t. l. se je vršil namreč v Florenci mednarodni kongres društev za varstvo živali. Na kongresu, ki je potekel izredno svečano, se je med drugim sklenilo, da naj velja dan smrti Sv. Frančiška Asiškega, ki je še danes vzor pravega ljubitelja živali, kot svetovni praznik pokreta za varstvo živali. Društva vsega sveta naj se obvežejo, da ta dan prav posebno praznujejo.

Povodom tega dne apelira Društvo za varstvo živali v Ljubljani na vse posestnike živali, naj smatrajo te za svoje pomočnike in prijatelje in naj ravnajo z njimi kot s svojimi sodelavci, ki jim mnogo koristijo. Hrana živali naj bo vedno zaposlitvi primerna, nega naj odgovarja zdravstvenim potrebam in ravnanje z njimi naj bo dostojno. Od živali naj se nikdar ne zahteva več, kakor ta zmore, nikdar naj se ne dovoli, da bi se živali mučile in trpinčile. Žival pri tem neizmerno trpi ne samo telesno, ker je za nepravilno ravnanje zelo občutljiva.

Naše društvo se je ustanovilo in deluje v globokem pričanju potrebe in velike splošne koristi. Služijo nam za vzor in nas vzpodbujajo k intenzivnemu delu uspehi, ki so jih dosegla društva za varstvo živali v drugih državah. Ta društva so povsod nositelji srčne vzgoje širokih mas ljudstva in zagovorniki pravičnosti za v tolikih primerih, žal, brezpravne živali. Društvo deluje popolnoma nesebično in ima edino zadovoljenje v doseženih uspehih, v vzbujenem razumevanju ljudstva za idejo našega pokreta. Zato tudi ponavlja ravno na dan, posvečen varstvu živali, svoje vabilo k mnogobrojnemu pristopu v vrste društvenih članov.

Prepričani smo, da bo varstvo živali, ki v sedanji obliki organizacije razpolaga le z neznatnimi pravnimi sredstvi, v bodoče doseglo močnejša zakonita sredstva, s katerimi bo trpeča žival primerno zaščitena pred brezmejnimi izkoriščanjem. V taki zakonodaji vidimo naš končni cilj. Državo, ki bo prva uvedla tako popolno zakonito zaščito živali, bomo vsi pozdravili z najglobljim priznanjem in spoštovanjem.

Notice.

Kmetijska podružnica v Zapogah pri Smledniku priredi dne 25. t. m. popoldne po litanijah predavanje o živinoreji in mlekarstvu pri Ropretu. Vsi člani vabljeni.

Letošnja premovanja goveje živine. Vsled potrebe štenja, se letos sreska premovanja goveje živine ne bodo vršila, pač pa se bodo vršila premovanja **rodovniške živine**. Na ta način se hoče priznati predvsem delo živinorejcev, ki si pri-

zadevajo z združeno močjo ter sistematičnim in vztrajnim delom dvigniti našo živinorejo. — Taka premovanja bodo: V Kranju, 10. oktobra t. l., za zvezo živinorejskih in selekcijskih zadrug za pinčgavsko živino; v Ponikvi ob j. ž., 13. oktobra, za živinorejski odsek v Ponikvi; v Slovenjgradcu, 15. oktobra, za živinorejske zadrug slovenjgraškega sodnega okraja; v Velenju, 16. oktobra, za živinorejski odsek v Velenju; v Dolgi vasi v Prekmurju, 20. oktobra, za živinorejski odsek v Dolgi vasi; v Tešanovcih, 21. oktobra, za rodovniško odseka v Tešanovcih in Moravcih; v Vel. Laščah, 23. oktobra, za živinorejske zadrug v Vel. Laščah; v St. Jerneju na Dol., 27. oktobra, za živinorejsko zadrugo v St. Jerneju. — Namen teh prireditev je predvsem ta, da se bo dobil pregled in videl uspeh dosedanjega dela pri poedinih organizacijah. Na ta način bo mogoče dati tudi točne smernice za bodoče delo. Zato pa bo pripuščena na ta premovanja samo živina, ki je bila vpisana v rodovniško knjigo, in nje zarod. Vsak lastnik živali bo moral prinesiti s seboj za žival, ki jo bo pripeljal na pregled, rodovni izveček, ki ga bo izdala živinorejska zadruga. Razen poedinih živali, se bodo premovale tudi družine, t. j. zarod od istega bika in iste krave z najmanj dvem zaporednim potomstvom ali zarod od ene krave s trem zaporednim potomstvom. — Gotovo je, da bodo tudi ta premovanja dala vzpodbudo k novemu, predvsem pa vztrajnemu delu našim mladim živinorejskim organizacijam, da bodo na ta način čimprej prišle do cilja, ki so si ga stavile ob ustanovitvi, t. j. do živine, ki bo našim gospodarskim razmeram najboljše odgovarjala. — Iz pisarne kmetijskega oddelka banske uprave v Ljubljani.

Gozdarstvo.

O domačih in tujih iglavcih in listnjakih.

Saša Starè.

Vsled današnjih slabih gospodarskih prilik, vsled splošne krize in slabih cen lesa, so najhujše prizadeti v prvi vrsti naši mali gozdni posestniki, pa tudi velegozdovi pri nas, osobito v Dravski banovini. Kmetijski gozdovi, ki bi morali kmetu sedaj, ko komaj izhaja z obdelovanjem kmetije, nuditi ono pomoč, ki jo potrebuje, so ponekod povečini prazni. Sestoji teh gozdov so tako izčrpani, da dajejo komaj drva za dom ter par žaganic za najnujnejšo potrebo.

V nekaterih nižinskih gozdih prevladuje gozdni bor (*Pinus sylvestris*). Sestojev smreke, jelke ali listnjakov, kaj šele tujih, hitro rastočih iglavcev v marsikaterem gozdu ni. Kdo je kriv temu, se nehoti vprašamo. Naš človek sam, ker je polagal premalo pažnje na saditev po gozdih, ter je storil le to, v kar so ga prisilila oblastva. Če je posekal gozd, je pustil, da se je zasejal zopet sam s tem, kar je rastlo v bližini. In to je v nižinah večidel gozdni bor. Razumljivo je, zakaj se je priljubil ta iglavec našemu človeku. V sestojih gozdnega bora pridobiva kmet steljo, kurjavo, ne upošteva pa, da ta borovec ne izboljšuje tal, da je resje, ki raste pod sestoji gozdnega bora, znak slabe, opešane zemlje. Gozdni bor se zaseje zopet sam; to je prijalo našemu malemu posestniku, ki si je prihranil stroške za pogozdovanje. Razsežnost gozdnega bora pri nas v Dravski banovini je precejšnja. Medtem, ko je v kamniškem okraju njegova rast malovredna in so gozdna tla po-

kvarjena, so borovi gozdovi osobito v bivšem štaterskem ozemlju veliko boljši, boljše rasti in prirastka; tla tam niso izčrpana. V Prekmurju gozdni bor izvrstno uspeva in ga je tam celo razširiti. Kaj je vzrok temu, da ponekod gozdni bor slabo uspeva?

V Nemčiji, kjer je gozdni bor zelo razširjen in ki ga imenujejo celo „nemški“ bor, so na podlagi prof. Münchovih opazovanj to dobro razredili v 7 različnih vrst in posamezne okoliše imenujejo „Rassengebiet“. Seme in sadike pa oddajajo strogo ločeno po provenienci. Branijo se uvažati in sejati seme, ki še ni udomačeno v dotičnem okolišu, ter polagajo pažnjo, da se v enega teh 7 okolišev ne meša seme, odnosno sadik iz drugega okoliša, ki ima druge podnebne razmere in drugačno sestavo gozdnih tal. Mnenja so, da je le vsled mešanja sadik nastala pri njih tako slaba rast v gotovih predelih, ko se ni polagala zadostna pažnja v prejšnjih letih na to, da bi bili sejali sadike le iz enakih podnebnih predelov zopet le v enake predele.

Vrhutega obstoja nadalje, po mnenju večšaka Seitza, še ena delitev gozdnega bora, in sicer v gladki in kosmati bor (*Platten- und Schuppenkiefer*, *Jahrbuch der Dendrologischen Ges.* 1929. II., str. 348 do 350), to je v bor, ki ima lubje gladko in nalikovano v plošče, in v bor, ki ima lubje krito v luskinah. Prvi je nekoliko hitreje rasti in ima trd, trpežen les, drugi je nekoliko počasnejše rasti in ima mehkejši les. Ta delitev je znana tudi pri nas na deželi. Naši ljudje kaj dobro poznajo razliko, vendar so mnenja, da je ta odvisna od starosti in, kakor so sami dejali, od tega, ali raste bor na solčni strani ali ne. Seitz trdi, da raste *Pinus sylvestris*, gladka species, na

svežih tleh, medtem ko uspeva kosmati bor na suhih tleh. Pri obeh vrstah pa je letni dorastek, ako jima tla ugajajo, dovoljen, nikakor pa ni kakovost lesa odvisna od starosti.

Odkar mi je bila ta delitev znana, sem se zanj zanimal ter prišel do zaključka, da obstoji ta razlika v resnici. To vidim v okolici Mengša v starih borovih sestoju. So gotovi predeli gozda starih sestojin gozdnega bora v Mengšu in okolici, ki so jih stari tesači najraje porabljali za stavbe, ter drugi predeli, ki so se jih pa posluževali le v sili. Če prežagamo deblo bora, rastočega na vlažnih tleh, starega ali mladega drevesa, gladke specije, je kolobar rdečega lesa na prerezu velik, belina ali beljava zelo majhna, nasprotno pa je drevo starega gozda, rastočega na suhih tleh, po kakovosti lesa slabše in ima do dve tretjine beljave. Pri mladem drevescu pa je skoraj sama beljava.

Vse navedeno kaže, da moramo biti zelo pazljivi pri sejanju in pogozdovanju z gozdnim borom. Napačno je torej mišljenje, kultivirati gozdni bor, ki uspeva krajevno, ne da bi polagali zadostne pažnje na gori navedena izvajanja. Določiti bi se morali po gozdnih strokovnjakih okraji (Rassengebiet), v katerih bi se rast in kakovost gozdnega bora spoznala za odlično, za pridobivanje semenja.

Ni vsako seme za vsak kraj in ne da sadika v kasnejših letih, vzgojena iz semena slabe provenience in vrste, dobro rast in dober les. Treba je osobito pri belem boru individualne izbire. Ni primerno

semenje gozdnega bora, ki ga ponujajo tvrdke iz mozemstva, ako nam ne dajo popolnega jamstva glede kraja in vrste.

Mnenja sem, da bi se moral gozdni bor v gozdnih predelih Dravske banovine z ozirom na slabo in počasno rast kakor tudi vsled poslabševanja tal pod njim, omejiti in bi se našemu malemu gozdnemu gospodarju nudilo in priporočalo raje kako drugo, hitreje rastoče drevo. Opazoval sem v svojih in sosednjih gozdih, da raste gozdni bor do približno 20—25 let zelo hitro, nato pa zastane. V posekah, kjer se je zasejal na novo gozdni bor, vmes pa bila zasejana smreka, sem opazoval v svojem okraju (kamniškem okraju), da so nastale lepe smrekove kulture, ko se je po prestani rasti bora isti posekal. Smreka pa, ki doakega 15.—20. leta itak ne raste v teh krajih hitro, je par let na to napravila krasne letne dorastke. Tudi sam sem podsajal borove sestoje s smreko, ki je nato po poseku skupno s samosevnim borom dobro napredovala in mi je po iztrebljenju bora nastala lepa smrekova kultura. Na ta ali podoben način naj bi se izpreminjale kulture slabih vrst gozdnega bora. Vprašanje je le, kateri igličar bi bil za našega kmeta pripravnejši. Ker potrebuje naš kmet tudi stelo ter je v glavnem zaradi tega ponekod proti smrekovim gozdom, bi priporočal podsajevanje, oziroma kultiviranje z gladkim borom (*Pinus strobus*), ki je v kamniškem okraju že razširjen in so vidni že lepi uspehi. O tem pa prihodnjič.

Zadružništvo.

Težave in ovire zadružnega vnovčevanja kmetijskih pridelkov.

Dr. Vlado Valenčič.

Zadruga za vnovčevanje se imajo boriti pri svojem poslovanju z neprimerno večjimi težavami kakor pa katerakoli druga vrsta blagovnih zadrug. Vzemimo n. pr. kmetijske nabavne ali pa konsumne zadruga. Tu obstoja največja težava v tem, da se nakupi blaga prilagodijo potrebam članov, to je, da zadruga ne kupi več blaga, kakor pa bi ga mogla prodati, in da ga kupi po takih cenah, da ji je mogoča prodaja in zaslužek. Pri zadruhi, ki dela res po zadružnih načelih, prodaja svojim članom proti gotovini, ni to pravzaprav nobena težava. Krog odjemalcev je omejen, zato so tudi njihove potrebe znane ali jih je vsaj mogoče potom izkušnje spoznati.

Drugače kakor s prodajnimi je pa z vnovčevalnimi zadrugami. Te nimajo nobenih stalnih odjemalcev, ampak si morajo kupce šele poiskati na trgu. To je seveda dosti težavneje, kakor pa računati s stalnimi odjemalci. Poznavanje razmer in potreb na trgu ni enostavno, treba se je boriti z mnogimi konkurenti, trg je vse bolj občutljiv za razne gospodarske pretrese, kakor pa je to slučaj s konsumenti. Od vodstva zahteva vnovčevalna zadruga mnogo več kakor pa kaka konsumna, ne samo trgovskih spretnosti, ampak tudi požrtvovalnosti in vztrajnosti.

Težave, s katerimi se imajo boriti vnovčevalne organizacije, bi mogli razdeliti v take, ki imajo svoj

vzrok v članih, potem take, ki imajo svoj vzrok v gospodarski organizaciji zadruga in slednjič v tiste, ki imajo svoj vzrok v blagu, ki ga vnovčujejo. Ovire, ki se zadruhi stavijo na pot v teh ozirih, more zadruga, če že ne popolnoma odstraniti, vsaj zmanjšati. Razen teh težkoč, so pa seveda še druge izven območja zadružnega vpliva, zato o tistih ne bom razpravljaj.

Sedaj se hočem baviti z ovirami, ki jih stavi delovanju vnovčevalne zadruga članstvo samo.

Če hoče kmet potom zadruga vnovčiti eno ali drugo vrsto svojih pridelkov, bo seveda pričakoval, da mu jih zadruga čim bolje plača. Zadruga na drugi strani pa bo hotela plačati manj, da bo tudi njej ostalo dovolj za kritje režije, za zbiranje rezerv itd. Interesi zadruga in članov si torej nasprotujejo. To seveda povzroča medsebojno nezaupanje, ki je krivo, da je delovanje marsikatere zadruga oteženo, če že ne onemogočeno.

Vendar pa je nasprotstvo interesov med člani in zadrugo le navidezno. Saj zadruga za člane ne sme biti nekaj tujega, ampak je le del njihovega lastnega gospodarstva. Kakor skrbi kmet za svoj vinograd, za svoj gozd, za svojo živino, da dobro uspeva, ker je od tega odvisen njegov gospodarski uspeh, tako mora skrbeti tudi za svojo zadrugo, kajti zavedati se mora, da korist, ki jo ima zadruga, je njegova korist. Čim jačja bo zadruga, tem večje koristi mu bo lahko nudila.

Seveda je potrebno, da je vodstvo zadruga v dobrih in zaupanja vrednih rokah. Ker pa imajo pravico izbirati upravljavci sami, imajo tudi možnost, da zadruhi na čelo postavijo osebe, ki jim zaupajo.

Zadružni zakon in pravila dajejo članom v tem oziru dovolj velike pravice, da lahko varujejo koristi zadruga in svoje interese.

Prej omenjenemu nasprotstvu med zadrugo in člani pa se je mogoče izogniti tudi na drug način, ki je za zadružno vnovčevanje še najbolj priporočljiv. Namesto, da bi zadruga kupovala od svojih članov pridelke po določenih cenah, prevzema pridelke le v komisijsko prodajo. V tem primeru imata kmet in zadruga interes na tem, da se doseže čim višja cena: kmet, ker nastopa kot prodajalec, zadruga pa, ki dobi provizijo v odstotkih prodajne cene in ima torej pri višji ceni tudi višji zaslužek. Zlasti ameriške vnovčevalne organizacije so se z uspehom oprijele komisijske prodaje kmetijskih pridelkov.

Če so drugod vnovčevalne organizacije za prodajo kmetijskih pridelkov dosegle uspehe, se je zgodilo to le, ker so člani obvezani, da jim izročajo svoje pridelke v vnovčevanje. Ni torej mogoče, da bi član le en del pridelkov prodal potom zadruga, drugi del pa prodal na svoj račun, ali pa, da ne bi zadrugi, če bi se mu tako zdelo, sploh ničesar izročil. Če so člani obvezani vnovčevati preko zadruga, potem zadruga lahko stalno računi na dobavitelje in si tudi poišče stalne kupce.

V naših vnovčevalnih zadrugah pa vidimo največkrat, da ne morejo računati s stalno dobavo pridelkov s strani članov. Člani dobavljajo zadrugi le, če drugod ne morejo boljše prodati ali pa dobavljajo le tako blago, ki ga pri trgovcih ne morejo spraviti v denar zaradi slabe kakovosti. Postavijo se pač enostavno na stališče, da jim je zadruga dobra le v toliko, v kolikor jim nudi večje koristi kakor privatni trgovci. Pripravljeni so sicer vzeti od zadruga vse ugodnosti, branijo pa se prinesiti vsako najmanjšo žrtev za skupno stvar. Da ne more zadruga s tako nezanesljivimi in nezvestimi člani, ki pridejo k njej samo v času sile, zapustijo pa jo, čim je najhujše za njimi, imeti v svojem delovanju uspehov, je več kakor jasno.

Pri naših zadrugah člani niso obvezani vnovčevati produkte svojega gospodarstva le potom njih. Sicer imajo mlekarke zadruga, ki so zdaj pri nas

edina pomembnejša vrsta vnovčevalnih zadrug, v svojih pravilih določbo, da morajo člani dobavljati mleko le njim. Vsi pa vemo, da zadruga proti članom, ki se te določbe ne držijo, ničesar ne ukrenejo, tako da obstoji dolžnost le na papirju. Drugače imajo šviške ali pa danske mlekarke zadruga. Pri teh se člani obvežejo plačati denarno kazen za primer, da bi svoje dolžnosti ne izpolnjevali. Toda do tega, da bi plačali kazen, pride le redkokdaj, kajti člani zadruga so toliko uvidni, da svoje dolžnosti proti zadrugi točno izpolnjujejo. Dobro bi bilo, da bi jih naši zadrugniki v tem vedno posnemali.

Na stalnost in točnost dobave s strani svojih članov so navezane zlasti zadruga, ki si morajo postaviti svoj obrat, v katerem investirajo več ali manj kapitala. Vzemimo kot primer mlekarke zadruga. Treba je postaviti mlekarne, zato mora zadruga vedeti, s kakšno množino mleka bo razpolagala, saj je od tega odvisna velikost obrata, strojev itd. Če pa investira zadruga kapital, mora vedeti, da ga ne bo investirala zastonj. Imeti mora gotovost, da bo prejela res tako množino mleka, da se ji bo obrat izplačal. Če te gotovosti ni, potem so investicije nevarna stvar. Žalibog so bili tudi pri nas primeri, da so si mlekarke zadruga zgradile mlekarne, ki pa sedaj stojijo zapuščene, ali pa samo životarijo, ker med člani ni več zanimanja zanje. Pomenijo pa take mlekarne propadanje kapitala.

Če imamo pred očmi vse težave, ki jih zadrugi delajo lastni člani, potem se ne moremo več čuditi, da ena ali druga naših zadrug ne uspeva ali pa le slabo uspeva. Našim zadrugnikom v mnogih primerih manjka zavest, da je pri zadrugnem delu potrebna kaka žrtev v sedanosti. Ni pa taka žrtev donešena zastonj, ampak taka žrtev omogoča, da bo delo zadruga v bodočnosti tem uspešnejše, in da bo korist, ki jo bodo člani od zadrug imeli, tem večja. Kakor v drugem gospodarstvu, tako tudi v zadrugništvu ne smemo gledati samo na danes, ampak tudi na jutri. Če pa gremo s tega stališča, potem pa bo naše ravnanje kot zadrugnikov moralo biti mnogokrat drugače kakor pa je sedaj.

Gospodinjstvo.

O stanovanju.

Anica Žontar.

Stanovanje ima velik vpliv na zdravje in na duševno razpoloženje posameznega človeka. Že dojenček občuti vrlino in hibe prostora, ki mu je odmerjen za bivališče. Pomanjkanje zraka, svetlobe in zastajanje toplote v sobi, ima kvarne posledice za razvijajoče se dete. Ako telo ne more oddajati odvišne toplote s potenjem, naraste telesna temperatura, otrok lahko zboli na vnetju kože, dobi izpuščaje, vnetje sluznic, dihal itd. Takozvana angleška bolezen ali rahitis, se največkrat pojavi pri otrocih, ki jim manjka solčne svetlobe ter zraka in ki jim je telo omehkuženo vsled prevelike toplote, bodisi da so pretoplo odeti, bodisi da so v prostoru, ki je preveč ogret, n. pr. v kuhinji, v sobi, kjer se nahaja zakurjena krušna peč ali v taki, kjer likamo. Pa tudi pri večjih otrocih je tako stanovanje vzrok, da so mnogo bolj dovzetni za razne nalezljive bolezni in

da slabo prenašajo vremenske izpremembe. Pravtako je tudi tuberkuloza pogosta obiskovalka vlažnih in temnih bivališč. Zato ne moremo nikoli dovolj naglašati potrebe zračenja in solnčenja stanovanjskih prostorov. Solčni žarki so obenem najzanesljivejšo sredstvo za uničenje bolezenskih kali.

Stanovanjska bolezen je tudi revmatizem. Doma je zlasti v vlažnem stanovanju in v novozgrajenih stavbah, ki hranijo v sebi obilno vode. Dokler ta voda ne izhlapi, je stanovanje mokrotno in mrzlo. Poleg revmatizma se radi oglašajo v takem stanovanju prehladi in bronhijalni katari.

Vse drugače pa vpliva na človeka stanovanje, ki je suho, zračno in polno solca. Zdravo stanovanje je zlasti ono, ki nudi človeku zvezo s prosto naravo, kakor so n. pr. naše hiše po deželi. Ne samo, da zbudi v njem veselje in pogum za delo, zviša mu tudi sposobnost za boljše opravljanje istega. Statistično je dokazano, da pada vsled neugodnih stanovanjskih razmer delovna sila ljudstva.

Notranja sila naroda izhaja iz oblikovanja družine in zdrave vzgoje otrok.

V okviru doma mora zrasti možu zopet pogum za dnevni boj. Naloga žene je, da ustvari tak dom. Dom je tudi tisti, ki daje otrokom нравno oporo za življenje. Brez нравne odpornosti ni prave telesne vzgoje, kajti higijena in нравnost sta sestri. Alkoholizem ima svojo najmočnejšo korenino v stanovanjski bedi. Ako žena ne ustvari svoji družini primerne doma, manjka možu počitka in udobja, ki ga išče potem drugod. Neugodno stanovanje ga žene v gostilno, kjer zapravlja denar, s katerim bi lahko izboljšal gmotno stanje družini. Otroci, ki zrastejo v takih razmerah, nimajo pravega pojmovanja o domu in ga pozneje tudi sami ne morejo ustvariti.

Nepobitno dejstvo je, da daje osebnost matere domu vsebino. To pa le, če je dom mal svet zase. Izredne važnosti je, da ume dati žena stanovanju izraz prirsčne domačnosti in urejenosti, ki ne utruja in ne razburja, temveč blaži in pomirja vse, ki vanj zahajajo.

Se nekaj o notranji ureditvi stanovanja. Načrt zgradbe in notranja razdelitev stanovanja dajeta smer, po kateri se stanovanje lahko opremi. Pri opremitvi stanovanja, moramo imeti pred očmi ljudi, ki bodo tukaj prebivali. Mož mora misliti, kako bi ustvaril ženi prijeten dom, ji olajšal delo in prihranil nepotrebna pota, kako bi otrokom priskrbel zdravo mladost, sebi pa miren prostor za plodovito delo. Žena mora preudariti, kako bi dala stanovanju čim več toplote, kako ga bo praktično uredila, da ne bo mučila domačih z večnim čiščenjem in skrbjo, da se kaj ne zamaže ali pokvari. Ljubezen do domačih mora biti večja kot samoljubje, ki želi, da bi bilo vedno vse do pičice pospravljeno, tujim za ogledovanje. Res lepo je le to, kar je tudi dobro uporabljivo. Vse, kar je v stanovanju, mora biti za to tu, da služi človeku, ne pa da ga muči.

Za udobnost stanovanja je važna pravilna in premišljena razdelitev prostorov. Premisliti moramo ob katerem času dneva bomo pretežno v tem ali onem prostoru. Prostore razdelimo tako, da dobivajo ravno ob tem času solnca. Kako prijetno nam je, če nas predramijo zlati žarki ranega solnca in kako domač je večer v sobi, ki jo rdečijo žarki zahajajoče solnčne luči.

Pohištvo razdelimo tako, da nas ne bo oviralo pri delu in da zavzame čim manj prostora. Napačno bi ravnali, če bi odločili za sprejemanje obiskov posebno sobo, manjkalo bi nam pa prostora za spalnice.

Snago v stanovanju vzdržujemo brez prevelikega napora, če skrbimo, da je oprava praktična in enostavno izdelana. Čim bolj preprosto je pohištvo in čim manj ga je v sobi, tem bolj zdravo in čisto

je stanovanje in tem manj dela povzroča snajenje. Pri nakupu izbirajmo le dobro, trpežno blago, ki ostane dolgo časa porabno. Ni pa treba, da bi bilo izdelano le iz trdega lesa, ki je sicer trpežen ali drag in si ga zato ne more vsakdo omisliti. Tudi iz mehkega lesa napravljeno pohištvo je čedno, zlasti če je okusno popleskano.

Razno.

Ajdova pogača.

M. Kolarič.

Ajdovo moko vmesimo s prav vročo vodo ali kropom in napravimo primerno mehko testo, ki se pusti zvaljati v tanke krpe. Ne pozabimo soliti.

Nadev je lahko različen.

Na rezance zribano repo skuhamo prav mehko. Vodo večkrat premenimo, da se izgubi oster duh. Ohlajeni repi primešajmo poljubno množino zmletih orehov, lešnikov ali pa dobro odcejenega domačega sira. Nadev malo posolimo. Namesto repe, lahko vzamemo na rezance zribane buče. Pustimo jih nekaj časa nasoljene, nakar jih ožmemo in jim primešamo sira. Dober je tudi nadev iz zribanih sladkih jabolk, ki jih potresemo s sladkorjem in cimetom. Namesto svežih jabolk moremo vzeti tudi suhe. Te namočimo za nekaj časa v mrzli vodi, nato pa jih poparimo, da se zmehčajo in zrežemo na rezance.

Dober nadev je tudi iz domačega sira, zmešana s smetano.

Ko imamo pripravljen nadev, zvaljajmo iz testa tanko krpo v obliki in velikosti posode, v kateri bomo pogačo pekli in jo položimo v pomazano pekačo. Na to nadevamo za prst debelo nadev, ki ga nekoliko polijemo s smetano. Na to položimo drugo krpo testa in tako ponavljamo, da imamo štiri krpe. Na vrhu mora biti nadev, ki ga polijemo s smetano. Pri nadevu iz buč polijemo po vrhu z mastjo. Pečemo v precej vroči peči in damo vroče na mizo.

Koruzna poganica.

M. Kolarič.

Koruzno moko, ki smo ji primešali nekaj pšenične, zamešamo s toplim mlekom, da dobimo testo, ki je gosto kakor dobro kuhana sadna mezga. Temu primešamo malo vzhajanega kvasa in postavimo posodo na primerno gorko mesto. Medtem zrežemo na drobne kosce suhe slive, hruške ali jabolka in jih poškopimo z rumom ali slivovko. Lahko pa vzamemo tudi fige, rozine ali rožiče. Vzhajano testo nadevajmo $\frac{2}{3}$ visoko v dobro pomazano pekačo, potresimo po vrhu narezano sadje in še pustimo nekaj časa, da malo vzhaja. Preden damo v peč, polijmo s smetano. Dobra je vroča, pa tudi ohlajena.

Družbene zadeve in razno.

Uradne vesti.

Zapisnik

seje glavnega odbora Kmetijske družbe dne 10. oktobra 1931.

Sejo je vodil predsednik g. O. Detela, navzoči so bili gg.: podpredsednik Hauptman in odborniki Jan, Kersnik, Levstik, Steblovnik, Strcin, Šušteršič, inž. Zidanšek, družbeni ravnatelj inž. Lah in kot zapisnikar tajnik Kafol.

1. G. predsednik je otvoril ob $\frac{1}{4}$ na 15. uro sejo, pozdravil navzoče ter ugotovil sklepčnost. Predvsem je čestital

g. odborniku Levstiku k njegovi 70 letnici, čemur so se gg. odborniki iskreno priključili. Poročal je o zgradbi skladišča v Ljubljani. Na podlagi razpisa je Kmetijska družba oddala zgradbo skladišča tvrdki, ki je bila najcenejša. Delo se je pravilno začelo, toda zadnji dan je bil proti tej zgradbi vložen protest, vsled katerega se je moral vršiti ponovni komisionelni ogled. Pri tem se je dosegel sporazum, vsled katerega je postalo dovoljenje mestnega magistrata za stavbo pravomočno. Mestni magistrat je stavbi stavil še nekatere ovire, ki

so se pa končno odstranile in upati je, da bo zgradba še pred zimo uporabna.

2. **Poprava družbene hiše v Mariboru** se bo poverila domači tvrdki, ki bo to delo izvršila še pred zimo.

3. **Za popravo hiše v Novem mestu** je bil vložen načrt in prošnja za stavbno dovoljenje. Dosedaj še ni rešitve.

4. **Na Bokalcih** je bilo treba postaviti barako za spravljanje orodja in za stanovanje čuvaja pri drevesnici. Družba je prenesla garažo z dvorišča na Novem trgu k drevesnici ter jo adaptirala v to svrhu.

K temu poročilu so gg. odborniki izrazili svoje mnenje.

II. **Poročilo ravnateljstva.** Od zadnje odborove seje 28. avgusta t. l. je zabeležiti precej ukrepov, ki jih je storila družba v korist izboljšanja današnjega kritičnega stanja našega kmetijstva. — Tako je zabeležiti, da je banska uprava odločila, da bo prispevala Tvornica dušika v Rušah po 2 Din za vsak q nitrofoskala, ki ga bo razpečala, pod pogojem, da ne sme cena presegati 138 Din za 100 kg. Akcija dodelitve tega gnojila se poveri Kmetijski družbi. Podpora je določena kvečjemu do 150 vagonov nitrofoskala, kar bi skupno znašalo 30.000 Din. Vendar je zelo dvomljivo, če bo mogoče to množino oddati v Sloveniji. — Na predlog družbe je banska uprava izdala nalog vodstvu kmetijsko-gospodinjstkih tečajev, naj uvedejo pouk o preji in tkanju ter naj o tem natančno pouče kmetijska dekleta. (Dalje prih.)

Bloke. Na vzpodbudo načelnika kmet. podružnice g. Lenarčiča se je priredilo kmetijsko predavanje v nedeljo, 14. junija t. l. Udeležba je bilo izredno velika. Predaval je strok. tajnik Kafoľ o pridelovanju krme in pospeševanju živinoreje. Po predavanju se je razgovarjalo o raznih gospodarskih potrebah, v katere so posegli razni navzoči posestniki.

Gospodarske vesti.

Trgovinska pogodba z Avstrijo. Naša delegacija je pri trgovinskih pogajanjih z Avstrijsko republiko na Dunaju dosegla, da se bo meja za višjo carino pri vinih z večjo alkoholno vsebino povišala v zmislu želji in predlogov od 13 na 14° alkohola. V ostalem pa je tudi to povišanje zaenkrat le teoretičnega značaja, ker sedanjí režim uvoznih carin za vina, po katerem velja za vsa vina uvozna carina 30 zlatih kron, vezana z drugimi državami, katerih pogodbe še niso potekle in vsled tega tudi sporazum Avstrije z Jugoslavijo glede uvedbe carinske meje 14° alkohola za zaračunavanje večje carine ne bo imel praktične veljave.

Izvozne premije na grozdje je odredila grška vlada. Premija znaša 40 par na 1 kg.

Obvezno zavarovanje proti toči. Na podstavi zakona o zavarovanju proti toči z dne 10. feb. t. l. je Dunavska banovina sestavila uredbo o obveznem zavarovanju poljščin proti toči na podlagi poslanih posevkov, ki naj bi jih plačali vsi lastniki, odnosno obdelovalci zemlje v Dunavski banovini. To uredbo je ta banovina predložila ministrstvu pravde v proučitev in potrditev. Čim bo uredba potrjena, bo stopila v veljavo. Dunavska banovina bo na ta način prva, ki bo uvedla obvezno zavarovanje proti toči.

Pred novim nemškim carinskim zakonom. Nemška vlada izdeluje sedaj nov carinski zakon. Kot podlaga baje služi novi avstrijski carinski zakon. Naša država se že pripravlja, da bo z Nemčijo sklenila novo trgovinsko pogodbo. Kmetijska družba je v tem pogledu že podvzela korake pri odločujočih činiteljih za varstvo našega kmetijskega gospodarstva.

Veliko nazadovanje kmetijskih pridelkov na Češkem. Glasom predhodnih statističnih podatkov za letošnje leto, se je na Češkem veliko manj pridelalo nego lansko leto. Skupno se računi, da znaša ta izguba na 3 milijarde Kč. Letos bodo morali uvoziti 80.000 vagonov žita več, nego lansko leto, kar znači, da se bo postavka uvoza zvišala za nič manj kakor 1 milijardo Kč. Pridelalo se je namreč manj nad 33.000 vagonov

pšenice, 50.000 vagonov rži, okoli 23.000 vagonov ječmena, 10.000 vagonov ovsu in okoli 3000 vagonov koruze. Slame pa bo manj za okoli 500 milijonov Kč. Zelo slabo se izkazujejo tudi krmila, pa tudi posetev sladkorne pese je za 60.000 ha manjša. Izguba na sladkorni pesi znaša okoli 250 milijonov Kč.

Kmetijsko - šolski vestnik.

Banovinska mlekarska šola v Škofji Loki se otvori dne 10. novembra 1931. Sprejemni pogoji: Državljanstvo kraljevine Jugoslavije; z dobrim uspehom dovršena osnovna šola in dvoletna praksa v mlekarskih obratih ali dvoletna kmetijska šola, ali enoletna kmetijska šola in 1 leto prakse v mlekarstvu; starost nad 17 in ne preko 25 let; moralna neoporečnost; dovoljenje staršev ali njih namestnikov za obisk mlekarske šole. (pogoj samo za mladoletne); fizična usposobljenost za poklic sirarja ali mlekarja. — Reflektanti naj vložijo pravilno kolekovane prošnje in priloge na ravnateljstvo najkasneje do 31. oktobra 1931., ki jim je priložiti: Domovnico, rojstni list, zadnje šolsko spričevalo in spričevalo o praksi, npravnstveno spričevalo, zdravniško spričevalo in spričevalo o ubožstvu, vidirano po pristojni davčni upravi. — Vzdrževalnina na zavodu znaša 650 Din. Prosilci izven Dravske banovine plačajo še šolnino v iznosu od 100 Din mesečno. — Prosilci, ki reflektirajo na štipendije s strani svojih banovin ali pa ministrstva za kmetijstvo, naj prilože svojim prošnjam za sprejem še izjave teh oblasti, da hočejo plačevati zanje vse stroške za vzdrževanje in šolnino. Ravnatoku morajo priložiti prošnjam slične izjave plačnikov tisti prosilci, ki se nameravajo vzdrževati brez javnih podpor. — Podrobnejša pojasnila se dobe na ban. mlekarski šoli v Škofji Loki, dalje pri kmetijskih oddelkih banovin in upravah kmetijskih šol.

Tržne cene.

Tržne cene so označene tako, kakor veljajo na trgu ali na sejmi v Ljubljani in Mariboru pri nadrobni prodaji in so posnete po tržnih poročilih teh mest. Cene na deželi in pri kupčiji na debelo so nižje.

Cene so v dinarjih.		Ljubljana		Maribor	
Žitni in drugi pridelki	pšenica	1 q	210 — do 230 —	200 — do 230 —	250 —
	rž	1 "	190 — do 200 —	160 — do 230 —	250 —
	ječmen	1 "	180 — do 200 —	170 — do 230 —	250 —
	oves	1 "	185 — do 210 —	170 — do 230 —	250 —
	proso	1 "	230 — do 250 —	150 — do 250 —	250 —
	koruza (nova, sušena)	1 "	155 — do 160 —	160 — do 200 —	200 —
	ajda	1 "	240 — do 255 —	160 — do 300 —	300 —
	fizol., ribničan	1 "	— do 275 —	225 — do 300 —	300 —
	fizol., prepelčar	1 "	— do 325 —	225 — do 300 —	300 —
	krompir	1 "	150 — do 200 —	100 — do 150 —	150 —
Seno in slama	sladko seno	1 "	— do 80 —	— do 85 —	85 —
	kislo seno	1 "	60 — do 70 —	— do 75 —	75 —
	slama	1 "	50 — do 60 —	— do 60 —	60 —
Goveja živina	Volj I. žive teže 1 kg		6 50 do 7 50	4 — do 6 50	6 50
	" II. " " 1 "		6 — do 7 —	2 75 do 3 25	3 25
	" III. " " 1 "		5 — do 6 —	2 25 do 3 —	3 —
	Krave debele " " 1 "		4 — do 6 —	3 75 do 5 50	5 50
	Krave, klobasarice " " 1 "		2 25 do 3 50	1 50 do 2 50	2 50
Prasiči	Teleta žive teže 1 kg		— do 7 50	6 — do 6 —	6 —
	(Prigon v Lj. 236, Mar. 727 glav)				
	(vštevši ves mesec september)				
	6-8 tednov stari kom.		150 — do 120 —	50 — do 80 —	80 —
	3-4 mesece stari "		— do —	150 — do 200 —	200 —
Prejčiči	5-7 mesecev stari "		— do —	350 — do 400 —	400 —
	debel žive teže 1 kg		— do —	7 — do 8 —	8 —
	debel mrtve " 1 "		— do —	10 — do 11 —	11 —
	(Prigon v Lj. 128 v Mar. 1770 glav)				
	(vštevši ves mesec september)				
Perutnina	piščanec kom.		12 — do 15 —	12 — do 15 —	15 —
	kokoš "		25 — do 35 —	30 — do 35 —	35 —
	mleko 1 lit.		2 50 do 3 —	2 — do 3 —	3 —
	smetana 1 "		— do —	12 — do 14 —	14 —
	čalno maslo 1 kg		32 — do 40 —	— do 40 —	40 —
Mleko, jajca, maslo, sir	surovo maslo 1 "		25 — do 28 —	28 — do 32 —	32 —
	polementalski sir 1 "		— do 26 —	24 — do 40 —	40 —
	sirček 1 "		7 — do 8 —	8 — do 10 —	10 —
	jajce kom.		1 — do 1 25	— do 1 25	1 25
	trda drva 1 m ³		100 — do 120 —	100 — do 112 —	112 —
Kuri	mehka drva 1 "		— do 70 —	90 — do 100 —	100 —

Za uredništvo odgovarja: ing. R. Lah. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela. — Tisk J. Blasnika nasl. Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani.

Odgovoren J. Vehar.

Telefon 2966

Najboljši in najekonomičnejši ELEKTROMOTORJI

iz znanih čeških tovarn

ŠKODOVI ZAVODI V PLZNJU

se nahajajo v velikostih $\frac{1}{4}$ do 30 k. s. stalno v naši zalogi v Ljubljani. Obrnite se na

CIV. ING. M. A. ŠTEBI

Ljubljana, Aleksandrova cesta 4.

DENAR NALOŽITE NAJBOLJE IN NAJVARNEJE PRI DOMAČEM ZAVODU

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

REGISTR. ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO

V LJUBLJANI, TAVČARJEVA (SOCNA) ULICA 1

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 5,5%, brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po 7%, brez odbitka d. k. na rente. Stanje vlog nad 30.000.000 Din. — Rezerve nad 700.000 Din. Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog.

Vlozne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja. Posojila daje proti poročitvu, na vključbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tek. računu pod najugodnejšimi pogoji. — Blagajniške ure: Ob delavnikih od 8.—12 $\frac{1}{2}$, in od 3.—4 $\frac{1}{2}$, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8.—12 $\frac{1}{2}$, ure.

Telefon 2847.
Brzjavi: »Kmetijski dom«.
Račun pošt. hranilnice št. 14.257.

Podružnici v Kamniku in v Mariboru.

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih slik od trav, detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70 x 50 cm s primernim obešalom in okvirjem.

Slike so umetniško izdelane po naravi v barvah in služijo kot izborna učilo za spoznavanje naših glavnih krmskih rastlin.

K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim opisom vsake rastline.

Vseh šest slik s knjižico in poštino vred stane Din 100.--.

Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi, ker bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.

„Gospodarska navodila“

ponatisi iz „Kmetovalca“. Vsako posamezno navodilo stane 2 Din.

Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati. (Zadostuje če imenujete samo tekoče štev. od navodil).

1. Počrnanje vina ali sad-
jevca.	29. Vnete vimena ali volčič na
vimenu.	54. Nove zakonske določbe o
sporih pri kupčiji s živino.	75. Dve najni nalogi naše ži-
vinoreje.
5. Sestava in setev travnih in
deteljnih zmesi.	34. Zatiranje oidija ali prave
trane plesni.	60. Kako se obnavljajo in po-
pravljajo meje?	76. Sredstva za pokončevanje
škodljivih rastlin in živali.
7. Gnojenje vinogradov z mo-
veljimi umetnimi gnojili.	36. Nova naredba glede izvrše-
vanja rezarstva.	62. Presojanje krmil po škro-
bih vrednotah.	77. Škoda, povzročena po lov-
cih in divjačini.
8. Kako se iz gnilega grozdja
napravi dobro vino.	37. Kislost (kisloba) in razki-
sanje vina.	63. Garje pri konjih.	78. Moderno zatiranje živalskih
kužnih in nalezljivih bo-
lezni.
9. Ciste drože in njih raba v
kletarstvu.	40. Zatiranje sadnih škodljivcev
in bolezni ter škropljenje
dreve.	64. Apneni dušik.	79. Preizkusi z umetnimi gno-
jili 1923. leta.
13. Vzroki neplodnosti pri go-
vedi.	41. Močno krmilo „ribja mo-
ka“ za rast in pisanje pra-
šičev.	66. Duh in okus vina po žvepla.	80. Pomen kmečkih gozdov.
15. Sluzavost ali vlačljivost
vina.	43. Dolžnost vzdrževanja ograj
pred živino, ki se pase.	68. Tobak. Pridelovanje in za-
konski predpisi.	81. Neplodnost, zvrženje in bo-
lezni žrebet.
18. Krmiljenje z oljastimi troš-
nami.	44. Napenjanje govedi.	69. Sečni kamni pri živalih.	82. Salojidin kot sredstvo zo-
per tršno plesnobo.
20. Čiščenje in precejanje vina.	46. Bradavice (gobe) pri živini.	70. O prilivi sekanja v gozdih.	83. Tekoče žveplo zoper ples-
nobo na grozdju.
25. Resna beseda vinogradni-
kom ob trgatvi.	50. Izdelovanje mila za dom.	71. Kisanje in cikanje vina.	84. Moljavo žito.
26. Naprava petliota ali doma-
če pilače.	51. Zdravljenje kužnih bolezni
s cepitvenjem (rdečica).	72. Trošarina na vino.	85. Kako sadimo sadno drevje
ob cestah in potih.
27. O bistvu alkoholnega vre-
lna (kisa).		73. Precejanje in filtriranje
vina.	86. Vinski epont in njega upo-
raba v kletarstvu.

HERAKLIT

PLOŠČE

SO NAJBOLJŠI STAV-
BENI MATERIJAL ZA

HLEVE

SVINJAKE

KOKOŠNJAKE

GOSPODARSKA PO-
SLOPIJA, HIŠE I.T.D.

ZAHTEVAJTE
POJASNILA PRI

MATERIAL, TRG. D. Z O. Z.

LJUBLJANA

DUNAJSKA CESTA ŠTEV. 36/I.

LANENO OLJE, FIRNEŽ, BARVE, LAKE, KIT, LANENE TROPINE

ter vse v to stroko spadajoče blago prvo-
vrstne kakovosti po solidnih cenah in
točni postrežbi, najugodnejše kupite pri
domačem podjetju

MEDIC-ZANKL

tovarne olja lakov in barv
družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIC

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem
Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah.

*Za jesensko in zimsko škropljenje sadnega
drevja proti raznim škodljivcem je priznano
najuspešnejše sredstvo*

ARBORIN

Izdeluje ga tvrdka

„CHEMOTECNA“

družba z o. z.

LJUBLJANA, MESTNI TRG 10

(na dvorišču veletrgovine A. & E. Skaberne)

MASTIN

*Najuspešnejše sred-
stvo za rejo domače
živoine je brezdomno*

ki pospešuje rast, odebelitev in oma-
stitev domače, posebno kladne ži-
vine. — Jasen dokaz neprecenljive
prednosti »MASTINA« so brezšte-
vilna zahvalna pisma.

**Cena: 5 škat. 46 Din.
10 škat. 80 Din.**

LEKARNA TRNKOCZY

LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠTEV. 4.
(Zraven Rotovža.)

IVAN JAX IN SIN

LJUBLJANA, Gosposvetska c. 2.

Šivalni stroji

izborna konstrukcija in elegantna
izvršitev iz lastne tovarne.

15 letna garancija.

Vzemenje se poučile
pri nakupu
brezplačno

Pisalni stroji
„ADLER“

Kolesa iz prvih to-
varn. Dürkopp, Sty-
ria, Nero. Pletilni
stroji vedno v za-
logi. Posamezni deli
koles in šivalnih
strojev.

Daje tudi na obroke

Cenike franko in saslani.

Zahtevajte povsod
KOLINSKO
ČUVAJTE
LIKORIO
SREE

ki je res izvrstna in okusna,
zdravilna in zelo izdatna

Ustanovljena leta 1881

Celjska posojilnica

d. d. v Celju

v lastni hiši „Narodni dom“

Sprejema hranilne vloge, daje posojila. Izvršuje
vse denarne posle.

Lastna glavnica in rezerve Din 14.500.000

Podružnici:

Maribor, Aleksandrova cesta 11

Šoštanj, (v lastni hiši)

LJUDSKA POSOJILNICA

registrirana zadruga z neom. zavetom
V LJUBLJANI

obrestuje vloge in dale posojila in kredite pod najugodnejšimi pogoji. Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo v lastni palači. Miklošičeva c. 6.

HRANILNE VLOGE ZNAŠAJO NAD 190 MILIJONOV DIN.

POSOJILNICA V MARIBORU

r. z. z. o. z.

NARODNI DOM

Telefon 21-08. Ustanovljena 1882.

Obrestuje nevezane hranilne vloge po 5%,
vloge proti 3 mesečni odpovedi po 6 1/4%.

Stanje hran. vlog nad Din 90.000.000.--.

Rezerve znašale nad Din 6.000.000.--.

Posojila dale članom na vknjižbo po
8 1/2%, na osebne poročitve po 9%.

Inserirajte v
„KMETOVALCU“

Izšla je

Blasnikova

VELIKA PRATIKA

za prestopno leto 1932,

ki ima 366 dni.

„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obračunan.

V „Veliki Pratici“ najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z nebesnimi, solničnimi, luninimi, vremenskimi in dnevnimi znamenji; — solnčne in lunine mrke; — lunine spremembe; — poštno določbe za Jugoslavijo; — lestvice za kolke, za pobornice, kupne pogodbe in račune; — konzulate tujih držav v Ljubljani in Zagrebu; — vse sejne na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, Prekmurju, Medžimurju in v Julijski Benečiji; — pregled o koncu brežnosti živine; — popis vseh važnih domačih in tujih dogodkov v preteklem letu; — tabele za računanje obresti; — življenjepise važnih in odločilnih oseb s slikami; — oznanila predmetov, ki jih rabi kmetovalec in žena v hiši. — Cena 5 Din.

„VELIKA PRATIKA“ se dobi v vseh večjih trgovinah in se lahko naroči tudi pismeno pri založniku:

tiskarni J. Blasnika nasl. d. d.
v Ljubljani.

Jesensko gnojenje

jamči, da pridejo umetna gnojila do sigurnega uspeha. — Travnike, ozimna žita, vinograde in sadonosnike moramo gnojiti v jeseni. — Mešano gnojilo **Nitrofoskal - Ruše** daje pri vseh teh kulturah dobre uspehe. Kulture, ki slabo rastejo in imajo svetlo-zeleno barvo lista, moramo gnojiti razven tega še z **apnenim dušikom**.

Naročila sprejema Kmetijska družba

in vse njene kmetijske podružnice.

Tvornica za dušik d. d., Ruše

KMETOVALCI, UPORABLJAJTE PRI GNOJENJU VEDNO

40% KALIJEVO SOL

ker samo na ta način se poleg fosfornih in dušičnih gnojil dosežejo največji pridelki prvostalne kvalitete in je rentabilnost umetnih gnojil sigurna. — Gnojite sedaj v jeseni **na orali**!

Za žita	50—80 kg	} 40 % kalijeve soli
Deteljo, travnik, koruzo	100—120 kg	
Krompir, peso, repo	120—150 kg	
Trto, hmelj in sočivje	150—200 kg	

Vsa potrebna navodila o gnojenju z umetnimi gnojili Vam da brezplačno:

AGRIKULTURNO KEMIČKI URED ZA KALIJEVO GNOJENJE
Zagreb, trg burze 3/II.

Mala naznanila.

Le proti predplačilu, do 20 besed stane Din 20.—, vsaka nadaljna beseda po 1 Din.
Upravništvo ne prevzame posredovanja.
Vsakega 10. in 25. v mesecu se zaključijo sprejemanje oglasov za prihodnje številko.

Sadno drevje!

Kmetijska podružnica Mala Nedelja ima na prodaj za jesensko sajenje večjo množino visokodebelnih jablan in hrušk po sadnem izboru. 267

Brinje, in slive za žganjekuho

oddaja po ugodnih cenah Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 2. Zahtevajte ponudbo. 87

Prodajam dve kravi

ena s četirimi, druga z šestimi teletom (ker mi je teletilo pet krav na enkrat) po izbiri kupca. Valentin Babnik, Glince 9, p. št. pri Ljubljani. 277

Novo italijansko brinje

prodaja A. Sarabon, Ljubljana. Zahtevajte ponudbo in vzorce. 257

Razglas o sadnem drevju

od Kmetijske družbe v Ljubljani glej na 4. zeleni obojni strani.

Drevesa:

jablane, hruške in julijeve slive in več tisoč divjakov ima na prodaj: Franc Istenič, posestnik, Gor. Logatec 42. 283

Ekonom,

samec, star 39 let, absolvent vinarske in sadjarske šole v neodkazani službi, išče nameščenje. Naslov pri upravi „Kmetovalca“ pod št. 282. 282

Službo išče upravnik

z večletno švicarsko in nemško prakso. Vstop lahko takoj ali pozneje. Postfach 243. Latschach bei Villach. — Avstrija. 281

Dvovprežno lahko kočijo

polkrito, rjavo pleskana, dobro ohranjena, ima po zelo nizki na prodaj: Kmetijska družba v Ljubljani. 280

Šafar-oskrbnik,

vešč vsakega gospodarskega dela, posebno v sadjarstvu, soliden in poročen, se išče. Ponudbe s prepisi spričeval in natančnimi pogoji na Oskrbišvo veleposestva Langental, p. Pesnica pri Mariboru. 279

Bika

čistokrvne simodolske pasme, 20 mesecev starega, proda ali zamenja za telico ali mlado kravo enake vrednosti: Umobolnica na Studencu pri Ljubljani. 278

Kmečkega sina

neozjenjenega, ne pod 30 let, zelo energičnega, ki bi nadzoroval delavce ter večje posestvo (po navodilih), kateri pa mora tudi sam delati, iščem. Ponudbe na upravo „Kmetovalca“ pod št. 274. 274

Mozaični tlakovi,

stopnice, ograje, cevi, podboji. Cementarna I. Gostinčar, Pešata, p. Dol pri Ljubljani. 144

Tri montafonske telice

čistokrvne (dve že breji) ima na prodaj: Josip Žužek, Velike Lašče. 287

Cepljene trte in sadno drevje!

Marelice in breskve najboljših vrst in 8 vrst cepljenih trt na podlagah: Goethe, Rip, portalis, Berlandieri itd. ima na prodaj: Franc Kovač, posestnik drevesnice in trtnice v Jankovi, p. Vojnik pri Celju. 264

Sadno drevje!

Za jesensko saditev po 20. oktobru — ima na prodaj razne vrste jablan in hrušk: Jožef Podobnikar, po domače „Mure“, Dobrova št. 48 pri Ljubljani. 276

Ljudska samopomoč v Mariboru

naznanja vsemu cenj. občinstvu Dravske banovine, da je ustanovila s 1. oktobrom 1931 peto skupino z oddelki A/IV, B/IV, C/IV, D/IV. V te oddelke se sprejmejo do preklica vse zdrave osebe od 51. do 90. leta, in sicer za Din 1000, 2000, 4000, 10.000, oziroma iz vseh oddelkov za 17.000 Din podpore. Ker se sprejme za vsak oddelek le omejeno število starejših članov, je takojšnji pristop jako priporočljiv. 275

Sadno drevje:

jabolčne divjake in cepljene trte, zalajmčeno zdrave, pristne in kvalitetne, oddaja po znižani ceni zlasti podružnicam takoj Frangež Franc, Hoče 118, pri Mariboru. 273

„Hamad“ prašek — mrčesu smrt!

Podpisani naznanjam vsem kmetovalcem, da sem že večkrat kupil razna sredstva proti hišnemu mrčesu — toda vedno brez uspeha. Pred kratkim sem kupil eno trikotno škatljico „Hamad“ praška, z zakonito zaščiteno rdečo etiketo z muho. Ta zares hvale vreden prašek sem preizkusil jaz in drugi, pa ga zamorem najtopleje priporočati proti vsakemu mrčesu, proti muham, ščurkom, stenicam, molom, mravljam, živinskiim ušem in bolham. Naročili smo pri: Ciril Stramšek, glavno zastopstvo za „Hamad“-prašek, Dev. Mar. v Polju pri Ljubljani. — Ivan Pekovec v Bohinju. — Pripomba: Ena škatljica tega praška stane Din 10.—; priporoča se, naročila priložiti 10 ali 20 Din, da ni treba povzeti, kar pošiljate le po draži. 268

Pokončavanje podgan, voluharjev, domačih in poljskih miši s plinom!

To oblastveno preizkušeno pokončevanje izvršuje najceneje in najbolj zanesljivo osebo: Ciril Stramšek, konces. pokončevalec škodljivih mrčes, podgan in miši v Dev. Mariji v Polju pri Ljubljani. Pojasnilo: Ena patrona plina za pokončevanje podzemeljskih podgan ali voluharjev, ki ugonobi podgane na 50 metrov daljave, stane 40 Din. 269

Sadno drevje!

Drevesničarska zadruga v Dorlarjih pri Skotjloki ima za jesensko oddajo večjo množino sadnih drevesc: jablane, hruške, črešnje, slive, marelice, orehe. Cene nizke. Dobro blago. 252

500 dinarjev tedensko plačamo

zgovornim osebam z številnimi poznanstvi. „Perssons“, Ljubljana, poštni preda 307. Znamko za odgovor. 214

Za prodani gepelj

katerga je prodal g. Franc Suhadolnik iz Borovnice 44, se kupec pozivlja, da ga tekom 8 dni odzame, sicer prodajalec ni odgovoren za gepelj in kupnino. Po 8 dneh se gepelj zopet proda! 285

Montafonska plemenska živina

krave, telice in bik na prodaj! Najvišja mlečna molža v Jugoslaviji. Garantirano brez tuberkuloze. Oskrbišvo graščine Neukloster, p. Št. Peter v Sav. dolini pri Celju. 284

Ekonomu,

ki je delaven in skrben, bi mu dal svoje, tik okrajne ceste, v lepem kraju, krasni legi ležeče posestvo, obstoječe iz 6 oralov v prav dobrem stanju nahajajoč vinograd, 5 oralov sadonosnika, nekaj njiv, stello iz zraven ležečega gozda, stanovanje, klet s posodo, razno orodje, hlev in vinarstvo v najem, oziroma v oskrbo. Najemnika bi se poravnava v naturi, ne v denarju, in to sorazmerno vsakoletnega pridelka. Ponudbe se naj pošljejo na upravo „Kmetovalca“ pod št. 272. 272

Sadno drevje,

velike zaloge 3 in 4 letnih močnih sliv, jabolk, moš, hrušk, grmičev: breskovich, marelic, jabolk hrušk, višeni, malin, ribez. Sadike od jagod 11 sort, vrste lepote in od Prunusov, akacij, vavilje itd., ter več tisoč Amp. Veltchi — cepljen. Zahtevajte ponudbo od drevesnice F. Vrečer, Vojnik pri Celju. 271

Dva bika

čistokrvne montafonske pasme, licencovana s prvo nagrado, stara 18 in 20 mesecev, ima na prodaj: Janko Mesec, Stara Vrhniška 7. 270

Več tisoč divjakov

jabolčnih, prvovrstnih enoletnih, ima na prodaj: Miha Brecl, Št. Janž, pošta: Velenje. 286

Trdovratno zaprtje

hemeroide, črevesne katarje, napetost, bolečine v bokih odstraniš s prirodnim „Franz Josef“ grenčico, ako jutraj in zvečer spiješ malo kupico. Znanstveniki zdravilne vede trdijo, da je „Franz Josef“ grenčica uporabljiva celo pri ranjenem črevesu, brez vsakih bolečin. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špeciarijskih trgovinah.

Kmetovalci! Vaš denarni zavod je

Ljudska posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v novi lastni palači na oglu Kralja Petra ceste in Vodnikove ulice.

Za hranilne vloge jamči poleg rezerv in hiš nad 5000 članov-
posestnikov z vsem svojim premoženjem. — Vlagatelji pri
Ljudski posojilnici ne plačajo rentnega davka.

Stanje hranilnih vlog nad Din 100.000.000.—.